

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

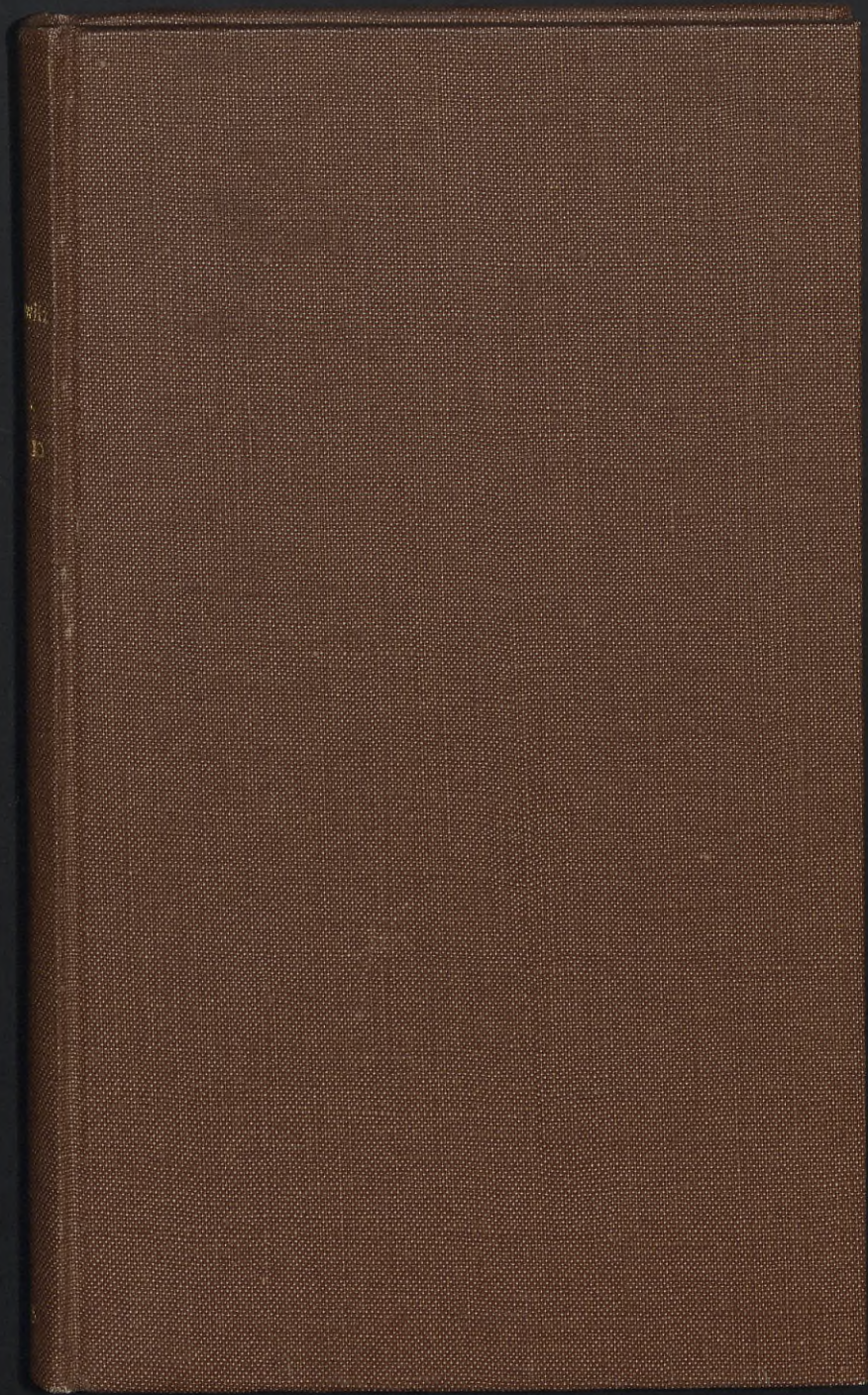
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

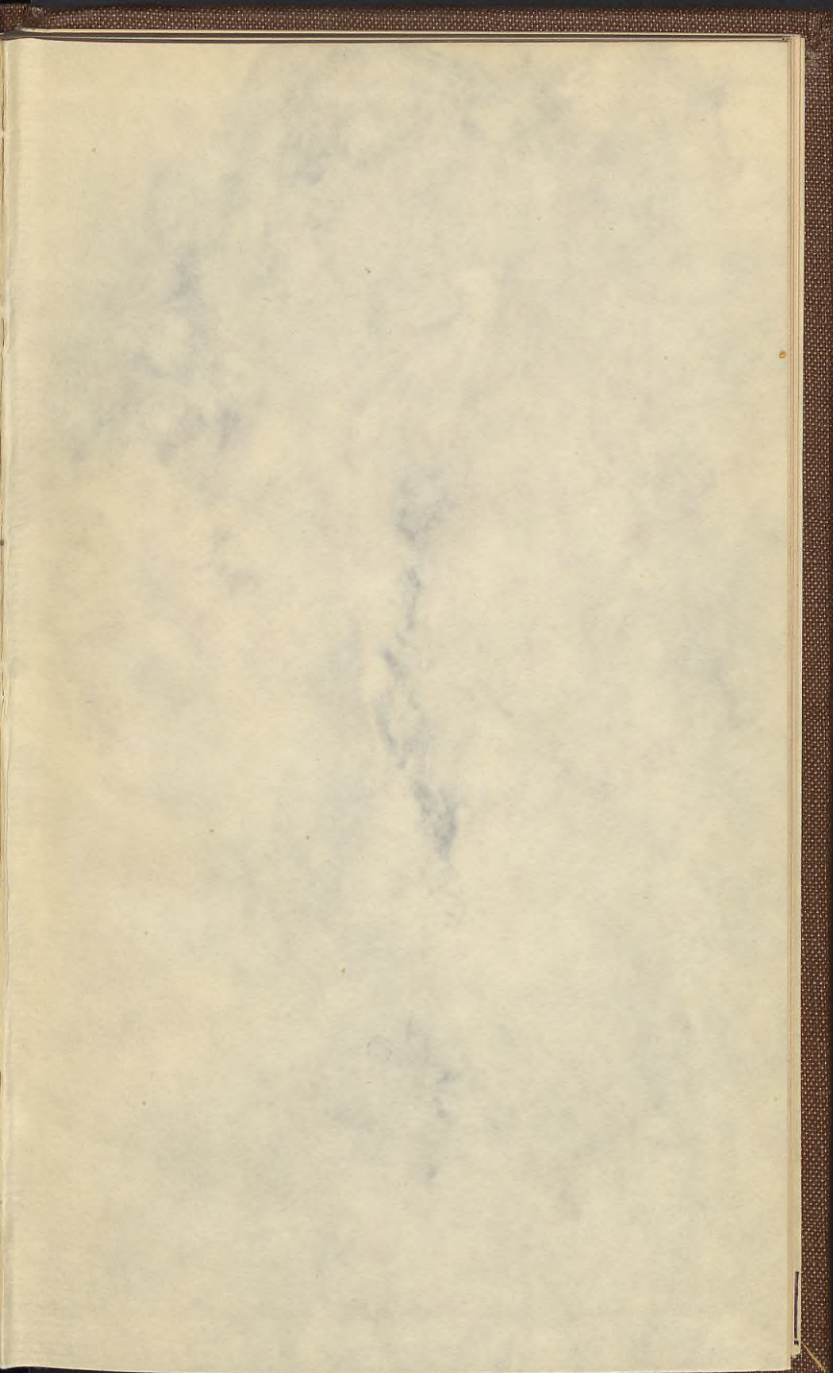
UPPSALA
UNIVERSITET

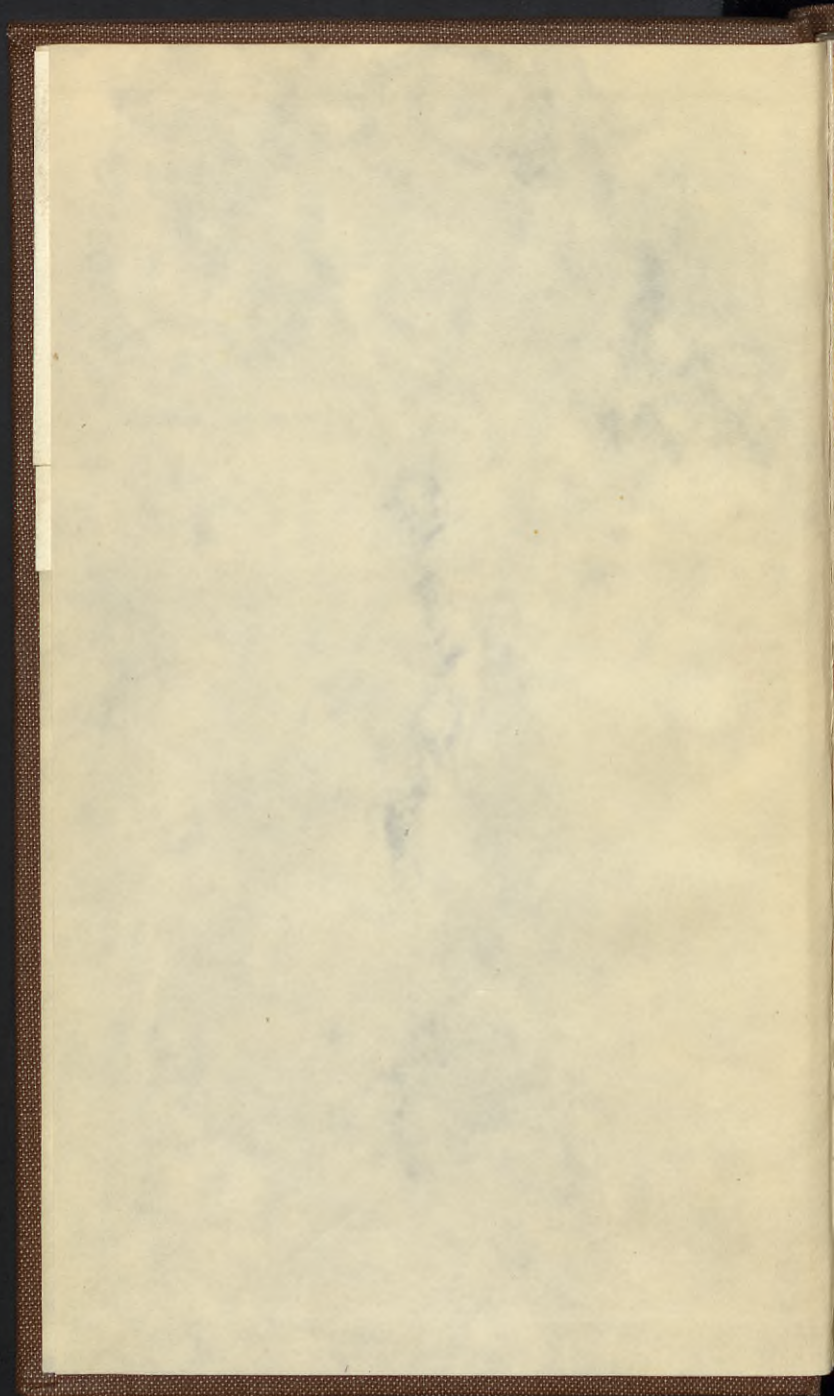

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

Lit.
13.

Solglöd

och

ANDRA SKIZZER

af

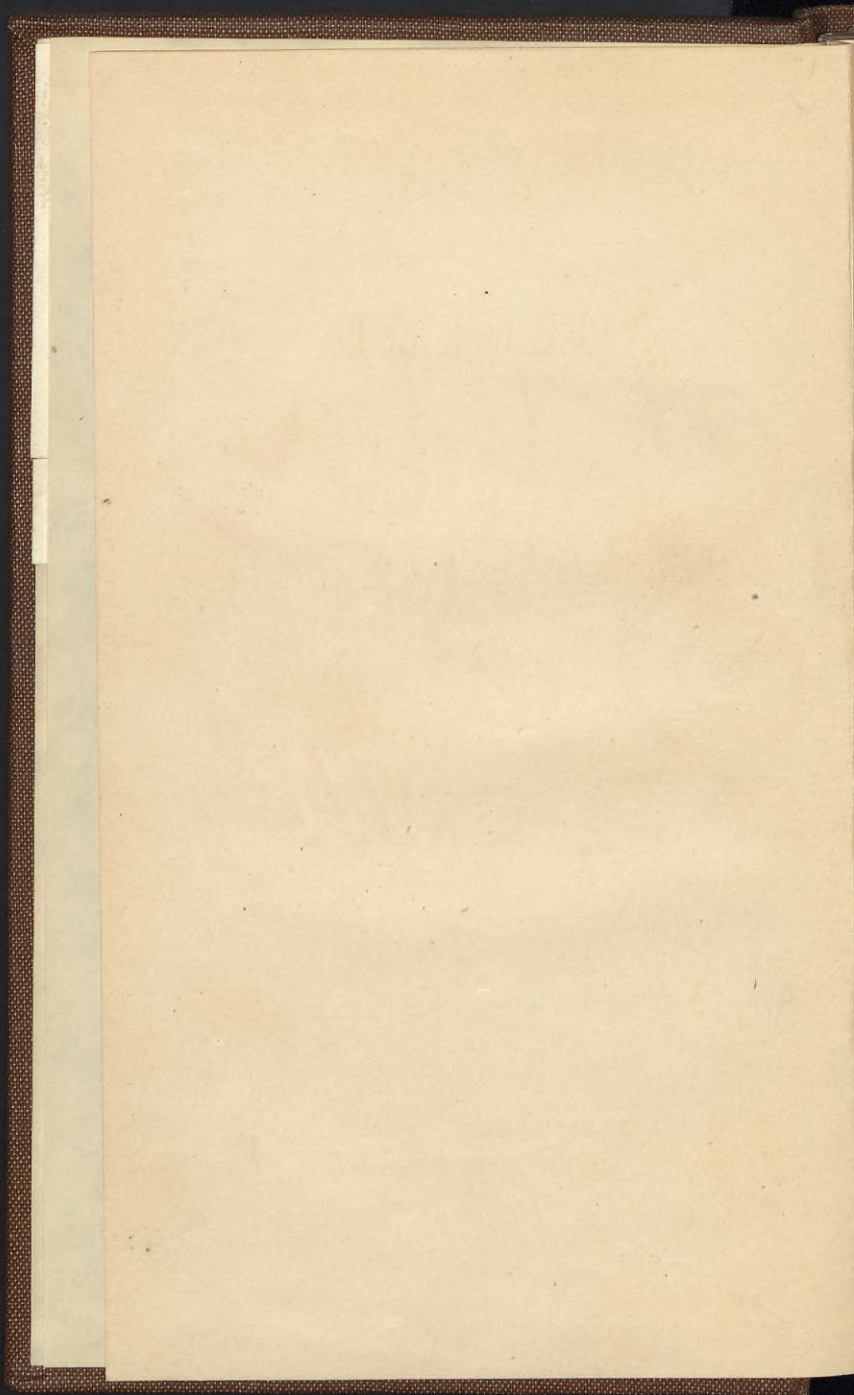
— ii —

HELSINGFORS 1885.

G. W. Edlunds förlag.

Pris 2 Mk.

29/2851

SOLGLÖD

INNEHÅLL.

OCH

ANDRA SKIZZER

AF

— ii —

[Gerda von Nickwitz]

HELSINGFORS, 1885.

G. W. EDLUNDS FÖRLAG.

SOLFÖD

och

ANDRA SKIZZER

— II —

HELSINGFORS, 1885.

J. C. FRENCKELL & SON, 1885.

INNEHÅLL.

	PAG.
SOLGLÖD	1.
UR ETT LIFS HISTORIA	15.
EN TILLVARO	35.
SMEKMÅNAD	53.
VID SLUTET	71.
BLAND ROSOR	83.
SNÖ	93.
EN SÖNDAGSSKOLA	107.
FRAMGÅNG	129.
KÄRLEK	137.

INNEHÅLL.

146	SÖLÖD
1	OM ETT LITS HISTORIA
16	EN TILLVARO
23	SMERKÅNAD
53	VID SLUTET
71	BLAND ROSOR
82	ENÖ
88	EN SÖNDAGSSKOLA
107	FRÅGÅNG
139	KÄRLIK
157	

H. G. WILHELMSSON
 FÖRLAGARE
 N. S. BERNHAGEN & SÖNER
 BOKFÖRÄDARE

SOLGLÖD.

Det var blott en sparsam dager i det lille
sommer, hvor alle Søster vilde moten hat-
te sig. Och genom denna halsklynning
gied en smal trimma klart, gult solken. Det
sken den gamle og den nye, som stik-
kningen i halve soen.

Det var en stund angitt med dyge flør
och klare blå øgon. Under den sterke massen
lag håret stit och kvit. Hov sat det med det
hete blikket öfver den enkla svarte ølled-
slagen, så høghedsklöd. Det var ju också en
høghedsdag for den fattige presteken. — Hov
sade som både i dag, sigle sig studenterne.
Føllonen skule hve ut med karrerne. Næ-
re han vil tatte in till lærne man dode. —
Jo, der kom han. Med den sterke hote
solken på de brune lockerne, och so tid sig
høgheds.

God, alle, mer? Han ledt solken på
høghet, och sette sig midt i det hote. Hov
den glæste, och hant læpper lege. — Ja, det
var en stund en stund.

SOLGLÖD.

Det var blott en sparsam dager i det lilla rummet, hvars enda fönster vättade mot en halfmörk gränd. Och genom denna halfskymning gled en smal strimma klart, gult solsken. Det sken den gamla qvinnan, som satt der med stickstrumpan i handen, rakt in i ögonen.

Det var ett stilla ansigte med djupa fåror och klara blå ögon. Under den stärkta mössan låg håret slätt och hvitt. Hon satt der med det hvita förklädet öfver den enkla svarta ylleklädningen, så högtidsklädd. Det var ju också en högtidsdag för den fattiga prestenkan. Hennes ende son hade i dag tagit sin studentexamen. På aftonen skulle han ut med kamraterna. Måne han väl tittar in till henne innan dess? —

Jo, der kom han. Med den vackra hvita mössan på de bruna lockarna, och en röd ros i knapphållet.

„God afton, mor!“ Han lade mössan på bordet, och satte sig midt emot henne. Hans ögon glänste, och hans läppar logo. „Ja, det har varit en skön dag.“

„Skall du icke ut i afton?“

„Jo, det skall jag. Men icke ännu. Nu vill jag vara med dig en stund.“

Han lade båda armarna på bordet, och såg henne rakt in i ögonen. „Jag tänkte hela tiden på dig, mor. Endast på dig.“

„Gossen min —“ svarade hon blott.

„Jag var den bäste, mor. Och professorn berömde mig särskildt —“

Vårsolskenet låg som guld öfver hans hufvud. Huru vacker och fin han såg ut! Tårarne stodo henne i ögonen.

„Vår Herre välsigne dig, gossen min.“

„Och nu tänker jag också blifva en berömd professor, mor! Du skall få se, huru alla skola buga för dig sedan. Du skall få det så fint och godt.“ Han knäböjde framför henne. „Jag vet nog huru du har slitit ondt för min skull, fastän du nog aldrig talat om det för mig. Men nu skall du få så goda dagar. Jag skall vara så flitig. Jag arbetar ju för dig, mor, blott för dig.“

Hennes darrande hand hvilade på hans lockiga hufvud.

„Jag kan nog vänta. Icke får du arbeta alltför mycket. Du är så klen.“

„Icke är jag för klen till att arbeta för dig!“ Han låg med hufvudet i hennes knä, och blicken följde drömmande solstrålen, som gled öfver taklisten. „Det lefver allt inom mig, mor. Det sjunger och klingar som tusen melodier —“

så stormande, så längtansfullt. Jag skulle vilja flyga — flyga högt, högt upp i den klara blå luften, upp till solen . . . Sådan glans, sådant ljus — åh mor — —

Och så hemtar jag guld åt dig, mor — solguld — — huru det glänser — ser du? — — Och det har jag allt inom mig — så starkt. Det är en sådan trängtan — — som när knopparne slå ut om våren — —“

Han tystnade. Men han fortfor att med blicken följa solstrimman deruppe. Hans läppar rörde sig sakt. Så reste han litet på hufvudet.

„Hvad lifvet ändå är skönt — och fullt — och rikt! Kyss mig, mor! Jag längtar så — så —“

Hon kysste honom. Han lade åter hufvudet i hennes sköte. „Nu vill jag sofva. Jag är så trött. Snart komma kamraterna efter mig. Jag vill hvila först — i ditt sköte, mor.“

Han föll i sömn, med hufvudet på hennes knän.

Hon satt helt tyst.

Hvad han var vacker! Så hvit och fin — men så mager, och ögonen voro så stora. Aldeles så hade hans far sett ut . . . Och medan hon satt der och vaktade hans sömn, tänkte hon, huru godt det skulle göra honom, att få komma ut ifrån stadens trånga gator och instängda luft. Ut i den friska naturen, vid hafvet, der hon tillbragt sin lyckliga ungdom — —

Hon slöt ögonen. Och larmet från gatan, som blott dämpadt kom in till henne, hördes allt bekantare. Det blef ett doft, starkt brus, som när vågorna komma och gå, och gå och komma. Så brusade det vid stranden, der hon tillbragt sin ungdom, innan han kom, som hon hade älskat högst i verlden. Honom följde hon in till staden, blott för att efter ett kort lyckligt år bära honom till grafven. Och sedan dess hade hennes lif framsläpats år efter år, blott i arbete och försakelse för hennes son. Det bästa minnet, som *han* efterlemnade åt henne, och som bar hans älskade drag

— Men nu stod hon åter ute vid hafvet. Det låg så stort, så djupt, så tyst — med glittrande solsken deröfver. Den friska, salta sjöluften blåste kring hennes panna, och så långt ögat nådde, sträckte sig den gula sanden, som ett gult bälte kring det blå hafvet. Det kändes så mjukt och varmt under fötterna — —

Det mörknade kring de båda — — — —

När hon vaknade, var han borta. Det var alldeles mörkt i rummet. Hon reste sig och flamlade efter stickor, för att få upp eld. Så fick hon tag uti någonting mjukt, som låg på bordet, och en fin vissnad rosendoft slog emot henne — —

Det var rosen, han haft i knapphållet.

„Men jag ville så gerna, att du skulle resa.“
„Resa?“ Han såg med stora, förvånade ögon på henne. „Resa bort från dig mor?“

„Ja, gossen min —“ Hon log med darrande läppar. „Du måste resa ut till landet. Du behöfver så väl litet uppfriskning efter allt bråk och arbete du haft.“

Han lade hufvudet ner mot bordet. „Men jag kan icke resa bort från dig, mor, jag kan icke. Vi skulle hafva det så bra tillsammans. Hvad skulle jag väl göra allena hos främmande menniskor?“

„Du är klen och svag. Läkaren säger att du måste komma ut på landet, annars —“ Det var tårar uti hennns röst. Hon böjde sig ner öfver honom. „Just så såg din far ut. Och han dog tidigt, och — och du skall ju arbeta för mig! Du måste blifva stark och frisk — för min skull, gossen min.“

Han svarade ej.

„Det är en så vänlig inbjudning. Han var en ungdomsvän till din far. Du kan icke afslå den.“

„Men jag kan icke lemna dig, mor.“

„Det är min hemtrakt — der har jag varit ung. Der är hafvet. Hafvet, så stort, och blått, och oändligt. Hafsvinden skall göra dina lemmar starka och dina kinder röda. Ingenting är så godt som hafsvinden. Den gör hjertat ungt och starkt, och sinnet friskt. Och så går

du vid stranden och ser solen sjunka — stor och flammande. Och man går så mjukt i den gula sanden. Så långt ögat når, sträcker den sig som ett guldbälte kring det blå hafvet — — Åh hvad der är skönt, skönt! Och der har jag varit ung.“

Han hade rest sitt sänkta hufvud, och hans ögon begynte glänsa. Så slog han båda armarna kring hennes hals.

„Ja, mor, jag vill resa. Och du kommer med mig.“

Men hon lösgjorde sig sakta.

„Nej, så går det icke. Du måste resa ensam, jag kan icke komma med dig. Gör mig nu till viljes, gossen min, och res. Jag kan nog vara ensam så länge. Och när du sen kommer hem, så är du frisk och stark. Och så lefva vi så godt tillsammans. Vill du icke?“

Och han kysste hennes hand, som smekande for öfver hans hår.

„Jo, mor, jag vill,“ sade han.

— — — — —
Så reste han. Och hennes sista ord, när hon med tårade ögon och ett leende på läpparne omfamnade honom, voro: „Vår Herre vare med dig, gossen min. Kom nu frisk och stark tillbaka. Och helsa hafvet ifrån mig.“

Så reste han.

Ja, och nu var han der — vid hafvet.

Det var en afton i Juni, då han för första gången såg det, med aftonens purpurglöd deröfver. Och samma purpursken silade sig in genom det täta löfvet i syrénbersån, der han först såg *henne*.

Hon var äldsta dottern i huset. Hon var mycket äldre än han — närmare trettio — men man märkte icke årens härjning i dessa fina hvita drag. Hennes sätt att vara var lugnt, nästan kyligt. Det låg någonting kallt och kyskt i de sänkta ögonen, i de bleka, slutna läpparne. Men så kunde hon på engång le . . .

Han kunde i timtal sitta och stirra på hennes ansigte. Till dess detta leende kom fram, som han väntade på, men som nästan skrämde honom när det kom.

Ty ifrån första stund var han förälskad i henne.

Det var icke första gången sådant hände honom, och det uppträdde äfven denna gång likasom förut — som ett blygt svärmeri. Han åtnöjde sig med att följa henne på afstånd, att kyssa de ting hon vidrört, att betjena henne, — mera fordrade han ingenting. När hon någonsång tilltalade honom, kunde han knappt få fram svaret, så förlägen var han. Han hade då helst sprungit bort.

Men just derföre började han så småningom intressera henne.

En afton hade de spatserat vid hafsstranden — ett stort sällskap. När de återvände, blef hon litet efter. För att samla snäckor, sade hon. Sin parasoll gaf hon åt honom att bära. Så måste han stanna hos henne. Men han gick flera steg bakom henne, var röd och förlägen, och kände sig illa till mods.

Hon gick tyst framför honom . . . hon fortfor att böja sig efter snäckorna . . .

På en gång vände hon sig mot honom.

„Är ni ond på mig?“ frågade hon. Rösten var mjuk, smekande.

I sin förvirring släppte han parasollen. När han böjde sig för att upptaga den, snafvade han — och blef ännu mera förvirrad.

Hon kom fram till honom, och lade sin hand på hans axel.

„Hvarför är ni ond på mig?“

„Jag — jag är icke ond —“ stammade han purpurröd, utan att se på henne.

„Jo, ni är ond. Ni talar aldrig med mig. Hvarför skulle ni annars icke göra det?“

„Jag — vet icke —“

Då gick ett leende öfver hennes ansigte.

„Stackars barn!“ sade hon, och lyfte upp hans sänkta hufvud. Hon såg honom rakt in i ögonen. Det gick som eld genom hans blod, när han mötte hennes stora, glänsande blick . . . Det var, som hade någonting tungt fallit öfver

honom. Han böjde sig hastigt, och tryckte sina läppar mot hennes hand.

Så slet han sig lös, och sprang bort. Bort långsmed den gula sanden, som sträckte sig så långt ögat nådde, som ett gult bälte kring det blå hafvet. Hennes parasoll tog han med sig.

Hon gick ensam hemåt. Hon gick med sänkta ögon och läpparne öppnade till ett leende. Emellanåt såg hon på sin hand, och då logo äfven hennes ögon. Hela ansigtet var blott ett leende — tankfullt och roadt.

Från den dagen var han en annan.

Han följde henne icke mer. Han undvek henne sorgfälligt. När han någon gång var tvungen att vara i hennes sällskap, brände hans kinder, och det var en osäker blick i hans öga. Den var uppskrämd . . .

Hon såg det och log.

En afton såg hon honom ensam gå ut i trädgården. Hon var då redan på sitt rum, halft afklädd. Hon svepte in sig i sin hvita peignoir, släckte ljuset och gick ut.

Men innan hon gick, betraktade hon länge sitt ansigte i spegeln. Hennes läppar voro röda — halft öppnade — och hennes ögon glänste.

Så gick hon efter honom.

Han stod längre bort i skuggan, böjd öfver en blommande jasminbuske. När hon kom när-

mare, märkte hon, att han kysste de hvita blommorna.

Då log hon åter. Hon hade samma dag yttrat, att jasminer voro hennes älsklingsblommor.

Hon stod tätt bakom honom. Hon nämnde hans namn. Med vekt, lockande tonfall.

Han nästan gaf till ett rop. Så tog han ett steg som för att fly. Men det var för sent. Hon lade sin hand på hans arm, fast och säkert.

Han stod stum, men hans bröst häfde sig våldsamt. Med en enda, bäfvande blick hade han mätt hennes gestalt, som i mjuka linier aftecknade sig under peignoirens lösa veck Så slog han ner sina ögon.

„Jag skulle vilja tala med er“, sade hon. „Jag skulle vilja fråga er någonting —“ Tryckningen af hennes hand blef allt starkare . . . „Kan ni icke öppet säga mig, hvarför ni så påfallande undviker mig? Det är icke vänligt af er, att så —“ Hennes röst darrade.

Han sade ingenting. Han stod och plockade sönder en jasmin. Han kunde knappt hålla uti blomman, så skakade hans händer.

Hon lade sin arm kring hans hals. Hon förde handen långsmed hans nacke, och likasom under inverkan af en sakta tryckning böjde sig hans hufvud — allt djupare. Till dess det hvilade mot hennes skuldra. Med en suck lät han det sjunka —

Och medan hennes fria hand smekande för öfver hans hår, sjönk hans hufvud ännu djupare. Det låg emot hennes bröst. Han hörde huru hennes hjerta slog — i starka, hastiga slag. Han förnam en underlig susning uti hufvudet, en brännande känsla kring hjertat — och med en annan suck slog han båda armarna kring hennes lif.

Ute i sommarnattens stillhet — —

Mannen uti honom hade vaknat till lif. Men det var ett förtidigt, omoget vaknande, och det lif nu följde, blef ett feberlif, som förtärde honom. Hans tankar voro blott fantasier, vilda, hejdlösa fantasier, som icke kände någon måtta, icke någon gräns, som begärde allt, och som ändå icke kunde bära det de begärde. De förvandlade hans blod i eld, satte hans hjerna i brand. Hans själ förtorkade under dem. Och allt djupare drog hon honom in i denna sinnesupphetsning, som förslappade hans nerver.

De hade ofta möten. Mest om aftnarna ute i parken, der de timalt kunde vandra i de mörka alléerna, eller sitta uti någon bosquet, alltid tryckta tätt intill hvarandra. Och deras smekningar kände ingen måtta.

Blott då lefde han. Dagen om var hans lif blott ett innehållslöst vegeterande, afbrutet af feberdrömmar — —

Men det var, som om hans krafter hastigt skulle hafva aftagit. Febern förtärde dem. Och midt under hennes smekningar kunde han tidtals sjunka ihop, och uttryckslöst stirra framför sig, med halföppen mun och slocknad blick. Men under denna slapphet dolde sig någonting förtvifladt. Han kände ju, huru allt lif inom honom förtorkadt sjönk ihop under denna lidelses glöd, som hon frambesvurit för tidigt — — — — — Knopparne svälde. Men det kom intet regn, blott brännande solsken. Och de torkade bort, och föllo af — — — — —

Högsommarens glöd låg blytungt öfver landet. Den gula sanden sträckte sig så långt ögat nådde, som ett gult bälte kring det blå hafvet.

Han gick med släpande steg långsmed hafsranden. I morgon skulle han då äntligen resa, och det kunde ju också vara bra, det. Åtminstone var det detsamma.

Ja, han skulle resa. Resa hem till sin mor, som med längtan väntat honom, ren så länge — så länge — — —

Stackars mor — — —

Han fälde sig ner i sanden, och såg med toma ögon ut öfver hafvet.

Så långt blicken nådde, sträckte sig det gula sandbältet, med gult solsken deröfver — — —

UR ETT LIFS HISTORIA.

Fragment.

Men egentligen hade det inget. De båda passade en till icke för hvarandra, de voro alltså olika. Ingen hade heller någonstans trutt att deras förlofnings skalle leda till någonting. Det hade ju varit af varit en galenskap — utaf henne.

Tora Glauksköle hade redan ett par säson- ger igenom varit balansens erkända drottning. Vacker, rik och försän, omgäfs hon ständigt hvart hon än kom, utaf en xrets af tillärorens beundrare. Men alla hyllningar lemnade henne kall. Hennes stors — vändigve kallfötter — gräs ögon bibehållit sitt riktigt öfverlägsna uttryck. Men någonting kunde en underligt blint upplämnas af dem: för blint, som sålde någonting...

Det blef en allmän uppståndelse i hela staden, när man fick höra att förlofningen emellan Tora Gransköld och Hans Ulrik Helmer ändtligen var uppslagen. I en hel veckas tid talades det blott derom, hvart man än kom.

Men egentligen förvånade det ingen. De båda passade nu alls icke för hyarann, de voro alltför olika. Ingen hade heller någonsin trott, att deras förlofning skulle leda till någonting. Det hade ju rent af varit en galenskap — utaf henne.

Tora Gransköld hade redan ett par säsonger igenom varit balernas erkända drottning. Vacker, rik och förnäm, omgafs hon ständigt, hvart hon än kom, utaf en krets af hänryckta beundrare. Men alla hyllningar lemnade henne kall. Hennes stora — vanligtvis halfslutna — gråa ögon bibehöllo sitt likgiltiga, öfverlägsna uttryck. Blott någongång kunde en underlig blyxt uppflamma uti dem. En blyxt, som sökte någonting

Och *hon* hade förlofvat sig med Hans Ulrik Helmer!

Ingen begrep, huru hennes val hade kunnat falla på honom. Han, som alltid höll sig mera i skuggan, var tystlåten och tillbakadragen, och så skygg och fin, att han gick med spenamnet „flickan”. Och det alltsedan hans skolpojksdagar.

Men de hade verkligen varit förlofvade. Ett helt år tillochmed. Och hela den vintern besökte Tora Gransköld intet nöje, ty hennes fästman var bortrest. Hon stannade hemma, och skref bref. Sqvallret visste berätta, att hon hvarannan dag fick ett bref utaf honom.

Men allt efter som vintern led, började hon falla af. Hon blef blek och mager, och ögonen fingo ett oroligt, nästan ångettsfullt spörjande uttryck.

Fram på sommaren återvände han. Och dagen derpå visste alla, att det var slut med förlofningen.

Så hade det gått. Och följande vinter förlofvade hon sig med unge greve Stenfelt, som redan i flere års tid förgäfves hade hembragt henne sin hyllning. Samma vår ännu stod bröllopet.

Men Hans Ulrik Helmer tynade bort.

Han såg ut som en skugga. Dragen voro slappa och liflösa, blicken slocknad. Man sade, att han förtvifladt sörjde öfver hennes trolöshet. Ty att det var hon som brutit förlofningen, det

var ju solklart. Det kunde ju icke heller vara annorlunda. Det hela hade ifrån början varit ett misstag — från hennes sida.

Redan som gosse hade Hans Ulrik Helmer varit annorlunda än andra.

Så underligt ojämn . . . Kamraterna kallade honom nyckfull, och därför hade han också först erhållit spenamnet „flickan“, fast han nog kunde vara modig och oförvägen. Men han var nu så vexlande till sitt lynne.

När han var upptagen utaf någonting — ett företag eller en idé — brukade han utan uppehåll gå på dermed. Icke att han skulle talt om det — han talade i allmänhet litet — men han gick bara och grubblade derpå, och var helt och hållet försjunken deruti. Och då var han död för allt annat.

Men det dröjde aldrig länge, så var det slut med detta intresse. Och då tålte han icke ens att höra talas om samma sak. Det gjorde honom helt illamående, sade han. Och en lång tid efteråt såg han ut, som hade han varit sjuk. Så blek och trött och kraftlös . . . Till dess någonting nytt kom i stället. Och då börjades samma lek om igen.

Ju äldre han blef, dess mera utprägladt framträdde denna underliga egenskap hos honom. Men ingen gaf akt derpå, och ingen brydde sig

om att leda hans utveckling in i andra sundare spår. Han fick hållas. Han störde ingen dermed, ty han höll sig alltid för sig sjelf. Han nästan skydde folk. De plågade honom så, sade han. Och äfven deruti fick han hållas.

Det var icke många, som blefvo kloka på den gossen. Kamraterna blott skrattade åt honom. Han trufdes ej heller i deras sällskap. När de vid ett gladt lag började tala något fritt, som unge män bruka, blef han besvärad. Och allt efter som anspelningarne blefvo tydligare, historierna som uppdukades, mera tvetydiga, började han rodna, — allt starkare — tills han med ens hastigt reste sig, sköt undan det fyllda glaset, och gick.

Och med åren blef han allt mera främmande för kamraterna. De kände knappt mera till hvarandra.

I allmänhet ansågs han för oskadlig. Han slog icke för flickor, som de andra, han hade icke sin förklarade flamma, var aldrig med om serenader eller andra upptåg . . . Han gick allt ännu under benämningen „flickan“. Hela staden kallade honom så, och skrattade åt honom. Men det bekymrade honom föga.

Böcker läste han mycket. Men han hade en egen smak. Franska litteraturen med undantag af George Sand och Daudet tyckte han icke om. Turgenjeff, Sacher Masoch, Jacobsen, Bang — det var hans älsklingslektyr. Men aldrig ta-

lade han om det han läst. Ja, han kunde tillochmed, om talet händelsevis föll på en af dessa böcker, rodnande förneka att han läst dem. Det var ju också ingenting, som passade för „flickan“.

Men när han var ensam om aftonen, då var han en annan. Han satt lutad öfver sina böcker, som han läste om och om igen till sent in på natten. Och när han sedan lade sig, brände hans kinder, och ögonen hade en egen glans. Han låg länge utan att kunna sofva. Allt inom honom var uti ett vildt uppror. En sådan stark längtan Han visste sjelf icke hvad han längtade efter, men det dref blodet som eld genom hans ådror och förorsakade honom hjertklappning, så stark att det nästan tog ondt Det låg som en blytyngd öfver hans bröst, och så kröp denna tyngd långsamt upp mot strupen — sammansnörde den Han hade en känsla, som ville han qväfvas, och tårarne trängde sig fram under hans slutna ögonlock.

Så låg han då helt tyst, med båda händerna hårdt tryckta mot hvarandra, och lät stormen rasa ut. Tills han äntligen somnade — dödstrött och utmattad.

När han om morgonen vaknade, kände han sig så tom och utled på allt . . . och så kraflös . . . Han förmådde knappt upp att klä på sig . . .

Sådan var Hans Ulrik Helmer.

Valsen var slut.

Hans Ulrik Helmer förde fröken Gransköld till hennes plats. Han såg upphettad ut. Hon smålog och böjde på hufvudet, när han bugade sig. Så lemnade hon den varma, dammiga salen.

Hans Ulrik stod ännu kvar, stödjande sig mot stolkarmen. Han hade valsat för länge. Allt gick omkring uti hans hufvud.

Då såg han en näsduk tätt framför sig på golvet. Han böjde sig efter den. En stark doft af ylang-ylang slog emot honom.

Salen var alldeles tom. Herrarne hade dragit sig undan till rökrummet. Han var ensam.

Hvad det doftade starkt . . . Han slöt ögonen. Så förde han näsduken upp mot sitt ansigte. Han tryckte den fina battistväfnaden mot sina heta läppar, sina brännande kinder . . . Det var så mjukt, så kylande, och doften var så berusande . . . Det kom med ens öfver honom som en svindel, och en tung känsla kröp upp från hjertat, upp mot strupen . . .

Steg hördes. Hans hand sjönk. Han såg upp.

Tora Gransköld kom hastigt in i salen.

Då hon såg honom, studsade hon. Så kom hon fram, dit han stod.

„Jag har glömt —“ Hon stannade, när hon mötte hans blick. Det låg en egen glans uti den. En glans, som Tora Gransköld ännu aldrig mött uti någon mans blick.

Hon rodnade och slog ner sina ögon. Så

stodo de en stund midt emot hvarandra. Båda utan att tala, medan de båda andades något tungt.

Hon fattade sig först: „— min näsduk“, fulländade hon, och tonen var den öfverlägsna, den firade baldrottningens. „Kanske ni händelsevis skulle hafva sett den, herr Helmer?“

Han räckte tigande fram näsduken.

„Ja, det är min. T. G. —“ Hon visade på monogrammet.

„Den doftar starkt“, sade han.

„Ja. Det är ylang-ylang. Min älsklingsparfym —“ Hon såg åter på honom, likasom förvånad öfver det han sade. Men allt ännu låg denna egendomliga glans uti hans ögon, och åter såg hon bort, helt förvirrad.

„Det doftar skönt“, sade han. „Och starkt, berusande! — — Berusande, fröken!“

Hon sade ingenting. Det kom en så underlig känsla öfver henne . . .

I detsamma syntes en herre i dörren till rökrummet. Hans Ulrik blef mörkröd, och tog ett steg tillbaka.

„Jag ber om ursäkt“, stammade han: „Jag —“

Hon återfick inför detta rodnande, förlägna ansigte i ett nu hela sin förlorade säkerhet. Hon smålog, och förde näsduken upp till sitt ansigte.

„Åh det är ju endast jag, som måste tacka er — herr Helmer! —“

Hon smålog åter, böjde på hufvudet, när han bugade sig, och gick in i toalettrummet.

Hans Ulrik gick raka vägen hem.

Den aftonen läste han icke. Han lade sig genast, ty han kände sig uttröttad. Men aldrig hade det så våldsamt stormat inom honom, aldrig hade denna obestämda längtan varit starkare än aftonen af den dag, då han återgifvit Tora Gransköld hennes näsduk.

Och när han fram på morgonen somnade, drömde han, att han försjönk uti ett haf af mjuka battistväfnader, som doftade ylang-ylang . . .

Hans Ulrik Helmer var förälskad.

Som han brukade, uppgick han fullständigt uti denna känsla. Det var någonting så nytt för honom, och ändå kunde han ibland tycka, att han känt allt det der redan förut, att det var en gammal känsla, som han haft, så länge han kunde minnas tillbaka. Men när han gick och längtade, och törstade, var det alltid den mjuka, kyliga battistväfnaden och doften af ylang-ylang han längtade efter.

Och en egen längtan var det. Den låg och tärde lömskt inom honom. Tidts kunde han nästan glömma bort alltihop. Men då behöfdes det blott en obetydlig yttre anledning, så bröt den åter fram. Så våldsamt, att det var, som hade en feber bränt honom.

Efter ett sådant anfall var han trött, förfärligt trött. Då kunde han icke ens förmå sig till

att tänka på hela saken. Det var honom rent af vämjeligt, och han blef illamående deraf.

Han såg ut, som hade han varit sjuk. Blek, trött, kraftlös . . .

Längre fram på sommaren for han ut till landet, och der återsåg han Tora Gransköld.

Och så förlofvade de sig.

Det var egentligen hon, som friat.

Alltsedan den balaftonen, då hon mött denna blick uti hans ögon, hade han legat uti hennes tankar, och hon kunde icke slippa ifrån honom. Dag och natt grubblade hon öfver hans underliga beteende.

Likasom alla andra, hade äfven hon ofta nog skrattat åt honom, men nu förekom det henne, som om hon hela tiden skrattat åt en annan, icke åt honom, hvars blick gjort henne stum och förlägen. Men efteråt, då de stördes — ja, då hade han åter varit „flickan“ . . . och ändå icke „flickan“ Hon grubblade öfver lösningen af denna motsägelse uti honom, ville förena till ett de båda ansigten, han då visat henne, och som voro så olika. Men det gick icke.

Så återsåg hon honom. Och hans väsen var så helt annorlunda, än hon hade föreställt sig det, att hennes begär att lösa gåtan uti honom växte till åtrå.

Det var det underliga. Hon visste ju, hon såg, att han var förälskad. Hon kände hans hand darra, när den vidrörde hennes, såg huru

hans ögon lyste till, när hans blick föll på henne. Och ändå kunde han emellanåt vara så underligt kall, nästan likgiltig! Det fans stunder, då hon såg, huru det kokade inom honom, då outtalade ord darrade på hans skälvande läppar . . . och hon väntade . . . och längtade att han skulle tala. Men han teg. Och efteråt var han slapp och dubbelt likgiltig . . . Och hennes längtan att förena dessa motsägelser hos honom växte och växte. Och under denna längtan lärde hon sig älska honom.

Men så kom det äntligen. Och egentligen var det hon, som friade.

De sutto en afton allena på verandan. Medan de talade med hvarandra, fällde hon sin näsduk. Han föll på knä, för att upptaga den. Men när han kände den fina battistväfnaden i sin hand, kom lidelsen öfver honom. Utan att säga ett ord, tryckte han den mot sina ögon, sina läppar, han begrof sitt ansigte deruti . . . medan han förblef liggande . . .

Då böjde hon sig ner till honom.

„Hans Ulrik“, hviskade hon, „Hvarför talar du icke?“

Han förmådde icke få fram ett ord till svar. Han skakade blott på hufvudet.

Hon tog hans hand.

„Vill du, Hans Ulrik?“ sporde hon. Och så: „Du vill ju?“

Och han svarade knappt hörbart:

„Ja, Tora — jag vill.”

Och så reste han sig med ens, böjde sig fram öfver henne, och kysste henne. Och i samma ögonblick hans läppar rörde vid hennes, kom det öfver honom som en yrsel. Han slog båda armarna med vild häftighet omkring henne. Han kysste henne — gång på gång — lidelsefullt, hejdlöst — — tills hon nästan skrämnd slet sig ur hans armar — — —

Några dagar derefter måste han resa.

Och så voro de förlofvade. Och så hade det gått till.

Men alla förvånade sig öfver att „flickan“ haft mod till att fria, och ingen visste, att det egentligen var hon, som friat.

Hans bref förskräckte henne.

Medan hon läste dem, kunde hon på engång rodnande fara upp, och kasta brevet åsido . . . Först efter en lång paus återtog hon läsningen. Och sådana pauser måste hon ofta göra.

Han skref mycket långa bref. Sida på sida kunde han fylla med heta, ofta nog hejdlösa kärleksförklaringar — långa, glödande rapsodier. Och ju längre man kom, dess mera glödande blefvo de. Han likasom jägtade efter ord, och intet uttryck var honom starkt nog. Men med allt detta hade man en förnimmelse utaf, att han likasom skrufvat sig upp till denna stäm-

ning. Just på höjdpunkten kunde han plötsligt bryta af, och slutet var då likasom utmatadt.

Hon hade hoppats lösa gåtan. Men ju närmare hon trädde honom, dess mera invecklad blef den.

Hennes bref voro kortare. Hon skref mera lugnt, och det kunde tillochmed förekomma, att hon förebrådde honom tonen i hans bref. Men kom sedan hans svar, då sökte hon åter i feberaktig spänning efter dessa glödande ord. Och när hon icke fann dem, sörjde hon. Då var det hon, som åter uppeggade honom. Och aldrig voro hans bref så lidelsefulla, som efter en sådan förstämning.

Men med allt detta kunde hon icke frigöra sig ifrån det intrycket, att det var någonting sjukligt, nästan konstgjort uti hans lidelse. Och ofta ertappade hon sig med en isande känsla af ångest att förlora honom — —

Det var naturligtvis en galenskap, men hon hade en förnimmelse af att han gled bort ifrån henne på dessa glödande ord.

Han skref ofta, att han kände sig sjuk. Och alltid var det af längtan till henne.

Men småningom under det vintern led, började hans bref blifva annorlunda. Så underligt matta och färglösa. Tillochmed bokstäfverna voro ej mer desamma. De likasom släpade sig fram öfver papperet.

Hon förebrådde honom hans köld. Men det hjälpte icke. En eller annan gång kunde hon åter få ett varmare bref, men det var ansträngdt och onaturligt, som en eld utan bränsle. Och de följande voro då dubbelt matta.

Hon sörjde sig nästan sjuk.

Ändtligen, efter ett helt års skiljsmessa, återvände han.

Han var mycket förändrad, nästan oigenkännelig. Han såg ut, som hade han haft en svår sjukdom, blek och kraftlös, med slapp mun och uttryckslösa ögon. Hans välkomsthelsing var matt.

Hon observerade honom med stigande ångest. Så kunde hon icke längre uthärda ovissheten. Hon tog hans arm och gick bort med honom. Hon ville vara ensam med honom.

Medan de gingo, sade han:

„Ja, det är allt annorlunda nu, Tora.“

„Jag ser det — Hans Ulrik! — jag ser det. Men hvarför — hvarför?“

„Ja, det är nu så,“ sade han.

Hon stannade med en ryckning.

„Jag förstår dig icke, Hans Ulrik“, sade hon, och hennes läppar darrade. „Dina bref förstod jag icke, och dig sjelf förstår jag ännu mindre.“

„Jag vet det“, sade han, och smålog trött.

„Det är också alltför galet, för att du skulle kunna förstå det.“

Hon såg honom stint in i ansigtet, medan

hennes ögon blefvo allt större. Hon hade blifvit mycket blek, och musklerna kring munnen ryckte litet.

Han besvarade hennes blick. Men det fans intet uttryck uti hans ögon.

Hon släppte långsamt hans arm. Hon vände bort sitt ansigte. Så sade hon:

„Låtom oss tala förnuftigt, klart —“ Rösten ljöd ansträngd. „— att det icke blir ett missförstånd utaf. Du vill, att allt skall vara slut emellan oss. Är det så?“

„Ja, det är bättre så.“

„Du älskar mig icke mer, Hans Ulrik. Jag känner, jag vet det!“

Han sjönk ner på bänken, som stod under den blommande häggen.

„Jag orkar icke“, sade han.

Hon tryckte krampaktigt sina händer mot hvarandra.

„Men hvarför, hvarför —“ Och man hörde, att gråten satt uppe i halsen. „Hans Ulrik, du var mig en gåta, alltsedan den der balaftonen — du mins. Jag ville, jag måste lösa denna gåta. Jag trodde, att kärleken skulle göra det. Men dag ifrån dag har den blifvit mörkare. Jag förstår dig ej. Nej, jag gör det icke! Du älskade mig ju engång!“

„Ja“, sade han, „Jag gjorde det.“

„Och nu älskar du mig icke mer. Hans

Ulrik, hvarför —“ Och tårarne kommo upp i hennes ögon, „— hvarför? —“

Det kom ett svagt uttryck af smärta uti hans ögon, medan han såg på henne.

„Jag orkar icke mer, Tora. Det är slut med min lifskraft.“

Han teg ett ögonblick. Så fortsatte han med handen för ögonen:

„Ja, jag har älskat dig, Tora. Du vet, att jag älskat dig den afton, då jag för första gången kysste dig. Och när jag sedan var skild ifrån dig, åh, huru jag älskade dig! Du vet det icke, du. Mina bref voro kalla och intetsägende emot mina känslor. Jag kunde icke soffa, icke äta — — jag kunde icke lefva. Huru många nätter har jag icke sömnlös kastat mig i min säng, feberhet af längtan efter din omfamning, af törst efter dina kyssar — — — Men nu orkar jag icke mer — — —“

Jag har älskat slut min kärlek, Tora. Förstår du? Jag har icke mera *kraft* till att älska. Jag har blott kraft till att känna leda. Ja, jag leds vid allt. Jag leds vid din beröring, vid tanken på din kärlek.“ Han såg upp till henne. „Jag leds vid det jag längtade efter. Jag leds vid mig sjelf. Det var så, att — min längtan var för stark, för hejdlös. Man måste hålla måtta äfven deruti. Och det har jag icke gjort —“

Han reste sig.

„Så har det alltid varit“, sade han: „alltid.“

Hela mitt lif har blott varit omvexlande rus och leda; nu ser jag det. Jag har aldrig kunnat hålla måtta uti mina känslor, och nu är det för sent att lära sig det. Och nu har också kraften tagit slut, förmågan till att känna. Det är slut med allt, blott ledan är kvar. Det är förfärligt att ledas, Tora! — Det kommer att döda mig. Att på en gång längta, och ledas åt sin egen längtan; att vilja älska, och icke orka älska — — —“ Han sjönk åter kraftlös tillsamman på bänken. Så upprepade han efter en paus:

„Nej, jag älskar dig ej. Jag orkar icke älska dig.“

Hon hade tigande, med sänkt hufvud, åhört honom. Nu höjde hon sitt ansigte. Det låg förakt i hennes blick, och en bitter smärta kring hennes läppar.

„Jag har bittert misstagit mig på dig, Hans Ulrik,“ sade hon hårdt. „Det är bra, att jag inser mitt misstag, innan det är för sent. Du har alltid varit mig oförklarlig, men aldrig har jag mindre förstått dig än i denna stund.“

„Du orkar icke mer älska mig. Jag vill icke mer älska dig, ty jag föraktar dig. Farväl, Hans Ulrik!“

Så skildes de
mätta älvens dertill. Och det har jag icke gjort —
Han reste sig upp och gick ut.
„Så har det alltid varit,“ sade han: „alltid.“

Men Hans Ulrik Helmer tynade bort.

Ingen läkare kunde riktigt begripa, hvad honom fattades. Ty egentligen var han fullkomligt frisk. Gamle statsrådet B. skakade blott på hufvudet. „Den sjukdomen sitter då icke i kroppen,“ sade han. „Obegripligt —“

Och så tog han en dugtig pris snus. Det var hans sätt att komma ifrån dylika frågor.

Ett halft år släpade sig Hans Ulrik ännu fram. Till sist orkade han icke mera stiga upp. Och nu aftogo krafterna hastigt.

En slaskig höstmorgon skickades det efter statsrådet B. Hans Ulrik Helmer höll på att dö.

När läkaren kom in, låg han i dvala. Statsrådet tog den sjukes puls. Den slog knappast. Han kände på hans hjerta. Slagen voro långsamma och nästan ohörbara. Händer och fötter kalla och fuktiga.

Då slog Hans Ulrik upp sina ögon. Det låg ett underligt uttryck uti dem.

„Nu har sista ledan kommit,“ sade han. Läkaren såg förvånad på honom.

„Och nu är det snart slut med allt,“ fortfor den sjuke. „Både med rus och leda. Jag orkar med ingenting mera, blott med döden —“

„Ja det står illa till,“ sade statsrådet. Så mycket kunde han då se.

„Jag vet det —“ Och så, efter en paus, sakta och afbrutet: „Säg åt Tora att ledan har dödat mig — — Ledan vid mig sjelf, vid lifvet —“

Senare på dagen var konsultation. Blott uti ett voro alla ense. Att ingen utaf dem begrep sig på den sjukdomen.

Statsrådet hade setat tyst och hört på. Nu sade han:

„Ja, det är verkligen underligt. Symptomerna äro desamma som vid fall af — ålderdomssvagheter. Fullständig kraftlöshet — —“

Det blef ett stilla, undertryckt skratt bland kollegerna.

När statsrådet gick hemåt, gick han blott och skakade på hufvudet.

„Obegripligt — — Frisk karl — — Alla lifsorganer i godt skick — — Ja, vår tids ungdom — —“

Så fick han på engång en ingivelse.

„De läsa förmycket. Och sådana böcker, alltför tungsmälta! Upphetta endast fantasin — osund lektyr. Ja, minsann är det icke det. Jag tror den pojken har läst ihjäl sig —“ Och gamle statsrådet B. tog sig en pris snus ofvanpå alltihop.

Och dermed var den saken afgjord.

Men samma afton dog Hans Ulrik Helmer.

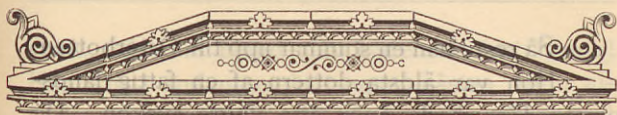

EN TILLVARO.

Han var begäfvad, sig bra ut, och hade en trefligt sätt. Han var en mycket omtyckt frontlinienskarl. Der voro icke få, som när som helst hade lagt honom med uppräktade händer. Det väste han stolt mycket väl, och det gjorde hans lagas själfmedvetna värd och mindre tryggt.

Men det var icke så lätt att bli så rikt i flere års tid gick han omkring och valde ty man var en solat karl, och ville gifva sig ti- digt. Ungkarlelivet föll honom icke i smaken.

Och så gick han ut af sin och beaktade sig. Men det var ingen rikligt föll honom i smaken, om han ännu icke trodde sig ha nog stora inkomster för att försörja hustru och barn — det ville icke bli någon annan sällsamma.

Det hade i tiden mycket talats om deras giftermål. De flesta tyckte, att det var skada på honom.

Han var begåfvad, såg bra ut, och hade ett trefligt sätt. Han var en mycket omtyckt fruntimmerskarl. Der voro icke få, som när som helst hade tagit honom med uppräckt händer. Det visste han sjelf mycket väl, och det gjorde hans lugna sjelfmedvetna väsen icke mindre tryggt.

Men det var icke så lätt att finna den rätta. I flere års tid gick han omkring och valde. Ty han var en solid karl, och ville gifta sig tidigt. Ungkarlslifvet föll honom icke i smaken.

Och så gick han år ut år in och betänkte sig. Men om nu ingen riktigt föll honom i smaken, om han ännu icke trodde sig ha nog stora inkomster för att försörja hustru och barn — det ville icke bli någonting utaf alltsamman.

Så reste han en sommar upp till Österbotten.

Hon var äldsta dottern af en fattig landsprest. Hon hade ännu åtta yngre syskon. De voro sex söner och tre döttrar, och fadren var mycket fattig. Man fick lof att räkna hvarje penni. Hela sin ungdom igenom hade hon släpat och arbetat. Allt ifrån det hon kunde föra nålen, hade hon sytt och lappat. Dessutom behöfde små syskonen så mycket eftersyn, och modren var sjuklig . . . Och så lefde hon dag efter dag i samma arbete och samma försakelser.

Så kom han en vacker sommarafton dit.

Han hade ämnat stanna en natt på prestgården. Men af den ena natten blef det flera dagar och flera nätter. Han stannade en vecka, och mot slutet af denna vecka visste han, att den flitiga, blonda prestdottern var den qvinna, som han hela sitt lif igenom sökt och icke funnit. Att hon var duglig och flärdlös, och förstod att hushålla, hade han nog haft tillfälle att se. Frisk var hon också. Icke så sjuklig och utmerglad som hufvudstadsflickorna . . . Ja, hon var i alla hänseenden förträfflig.

På morgonen den sjunde dagen vaknade han med den afsigten att fria.

Han kände sig helt rörd och vek om hjertat. Hvad skulle hon väl säga, den anspråkslösa lilla landsflickan, till en sådan utsigt? Att slippa till hufvudstaden, bli hans hustru — — Han, som nog hade kunnat få hvem som helst, om han

velat, och som bland alla hade valt just henne! Han såg i andanom de trogna, nästan alltid alvarliga ögonen glänsa. Och hon såg tillochmed bra ut, om man fick hennes ögon att glänsa.

Hans hjerta klappade verkligen fortare . . .

Medan han stod framför spegeln och knöt sin kravatt, log han mot sin egen spegelbild. Ja, hvem hade väl kunnat tro, att *han* någonsin så skulle förälska sig! —

Han talade först med fadren.

När han steg upp för att gå, sade den gamle, af mödor mera än af ålder böjde mannen:

„Om magistern kann vinna hennes hjerta. Mig är magistern hjertligt välkommen —“ Och han bifogade ofrivilligt: „Och min stackars sön-derbråkade flicka skulle nog också behöfva smaka litet af livvets glädje. Hon, som endast har haft arbete i hela sitt lif. Och hon är så ung.“

Han log sitt trygga, sjelfmedvetna leende. „Ja, det tänker jag med!“

Så sade fadern: „Men — utstyret —“ Och han blef riktigt röd. „Jag är fattig, och har många barn att försörja.“

„Hvad tänker pastorn om mig“ sade han, helt förtörnad. „Jag söker blott en god hustru. Hvad bryr jag mig om pengar!“

Och han gick ut med högburet hufvud. Ja, pastorn kunde verkligen vara glad öfver att få en sådan svärson! Icke, att han just tänkte det så, bevars! Han hade blott en så angenäm

känsla af inre tillfredsställelse. Och det var icke förunderligt. Och det hade han full rättighet till.

„Om magistern sjelf vill tala med henne,“ hade pastorn sagt. „Hon är i trädgården.“

Och dit gick han också.

Hon höll just på att hänga ut tvätt till torkning. Armarna voro bara, ända upp öfver armbågen. Han fäste sig vid att de voro alldeles ovanligt hvita.

Han såg honom komma. Men hon afbröt icke sitt arbete.

Nu var han der. Han stod bredvid henne.

Men han sade icke ett ord. Det kom en egen känsla af beklämning öfver honom, när han mötte hennes alvarliga, helt lugna blick. Orden stockades i hans strupe. Han fick icke fram dem.

Så stod han der och teg, och såg på, huru hon bredde ut kläderna. Och han föll i förvåning öfver huru väl hon gjorde det, och huru hastigt det gick — — Men midt i alltihop föll det honom med ens in, att han ju stod här för att fria. Och han blef förargad öfver sin obegripliga tölpighet. Nu ville han tala!

„Jag kommer just från frökens far,“ sade han.

Hon svarade ej. Men det behöfdes ej heller. Nu, när han engång var i farten.

„Jag har talat med honom. Han ger sin välsignelse till mitt förhåfvande —“ Det kom raskare och mera direkte, än han egentligt äm-

nat. Men så var han också förargad öfver sig sjelf.

Hennes upplyftade arm sjönk. Hon såg upp med en skymt af förvåning i blicken. „Hvilket förbehafvande?“ frågade denna blick. Men denna osäkerhet varade blott ett ögonblick. I det nästa hade hon med kvinnans fina instinkt läst sanningen i hans ögon.

Hon blef litet blek, och släppte skjortan, som hon just var i begrepp att breda ut. Han tog hennes hand. Sista känslan af obehag hade försvunnit. Han kände sig så fri och glad.

„Han ger oss sin välsignelse,“ upprepade han, och tonen var osökt hjertlig. „Han skickade mig ut i trädgården, och bad mig tala med — dig!“ Det kom fram, innan han visste ordet af. Men han tyckte sjelf, att det föll sig så naturligt. Och så fortsatte han: „Du vill ju följa med mig som min hustru?“

Det skulle vara en fråga, men tonen var säker.

Hon stod med nedslagna ögon. Hon darade icke, hon var mycket lugn. Men hon sade icke ett ord.

Han började bli otålig. „Nå —“, sade han litet kärft.

Andtligen såg hon upp. Det var hvarken glädje, skrämsel eller skygghet i hennes blick, som han hade väntat. Blott osäkerhet.

„Låt mig fråga mor,“ sade hon blott.

„Du — fröken säger således nej!“ Han drog med en mörk blick handen tillbaka.

„Ja — nej — Låt mig fråga mor!“ Rösten var bedjande.

Han såg ett ögonblick på henne. Det låg ett uttryck af ångest i hennes blick, och det rörde honom. Det fryntliga uttrycket återvände i hans ögon. Så sade han vänligt:

„Bra. I afton får jag då höra svaret. Till dess vill jag vänta. Så länge får —“ Han dröjde. Så sade han raskt, afgörande: „— du betänka saken!“

Och när aftonen kom, var hon redo.

„Du har åtta syskon,“ hade modren sagt, „och sönerna kosta så mycket. Han är en duglig, hederlig karl. Han kommer äfven att vara god emot dig. Du måste säga ja. Hvad skulle vi väl taga oss till, om ni alla blefve sittande ogifta? Du måste säga ja, min flicka. Så får du ett eget hem, och Elsa är gammal nog, att här hemma öfvertaga dina sysslor. Icke ha vi råd till att ha två fullvuxna flickor i hemmet —“

Hon satt och såg ut åt trädgården. Den låg tyst i aftonsolen.

„Det är allt sant,“ sade hon. Men det är så ovant, och — så oväntadt. Jag vet icke, huru jag skall bete mig. Och han kallade mig du, mamma“.

„Han håller så utaf dig. Ja, det gör han. Hvarföre skulle han väl eljest begära dig till sin hustru? Du är hvarken rik eller vacker, och han hade nog kunnat få en både rik och vacker hufvudstadsflicka. Men han förstår att urskilja det, som har verkligt värde, från tomt prål, det har han bevisat. Du har icke hufvudet förvridet genom romanläsning, du är uppfostrad i enkelhet och gudsfruktan. Du vet, att lifvet är ett ansvarsfullt arbete, som måste utföras samvetsgrant. Och det gör du äfven. Han känner dig nog och vet, att du blir honom en duglig hustru och en god mor åt hans barn“.

Hon såg på modern med ett tungt leende. Det låg mera i ögonen än kring munnen.

„Är lifvet *bara* ett arbete?“

„Ja, naturligtvis. Hvad skulle det väl annat vara, för en som tar det alvarligt? Det står ju också i skriften —“

— — — — —
„Skall jag då säga ja, mor?“

„Det förstås. Betänk, det är kanske det enda tillfälle, du kommer att ha, och det är nu engång qvinnans kall . . .“

Och hon sade ja.

— — — — —
De voro verkligen mycket lyckliga, det kunde icke förnekas. Hon födde åt honom åtta barn, och alla voro de välskapade till kropp och

själ. Han var en duglig embetsman och innehade en god ställning. Hans inkomster voro rikliga, och hon visste att hålla dem tillsamman. Hon var medlem i många välgörenhetsföreningar och gjorde mycket godt, men i all tysthet. Deras äktenskapslif var som en lugn insjö.

Han blef för hvarje år fetare och rödblommigare. Att hon förblef blek och något mager, låg i hennes konstitution. Sjuk var hon aldrig.

I början af deras äktenskap hade han infört henne uti sällskapslifvet. Men der trüfdes hon icke. De stora rummen, de många främmande människorna, larmet, ljusen, allt var så ovant och beklämmande. Det både oroade och tröttade henne. Det första året gick hon ändå, ty han önskade det. Men efter sin äldsta gosses födelse stannade hon hemma. „Jag kan icke lemna barnet ensamt med pigan“, sade hon. Han sökte väl öfvertala henne till att komma, men hon lät icke rubba sig i sin föresats. Då gick han ensam, hvad som i grunden var både angenämare och billigare.

Hon stannade hemma. Hon satt och väntade på honom vid gossens vagga, med arbetet i handen. Natlampan brann på bordet, och timma efter timma sydde hon, stygn efter stygn . . .

Hon sydde alla sina kläder sjelf. Det var så mycket billigare. Fast det var mycket arbete med dem, ty alldeles enkla fingo de icke vara. Det tyckte han icke om.

Stygn efter stygn tog hon. Med hufvudet djupt böjdt, blicken på arbetet, ansigtet orörligt. Och hennes tankar? — Hvad hon dagen derpå skulle gifva honom till middagen, huru hon skulle lindra de fattiges nöd — hennes gosses natur, och huru hon bäst skulle böja honom under Guds ord

När han sent på natten kom hem och ännu fann henne vaken, smågrälade han på henne, att hon icke mera tänkte på sin helsa.

„Du måste skona dig för min skull. Hvad skulle jag taga mig till, om du blefve sjuk?“

Men hon svarade blott: „Jag är icke trött. Du vet ju, att jag aldrig är sjuk“.

Han tog henne under hakan, och kysste henne.

„En bättre hustru än dig, hade jag aldrig kunnat få. Jag är ödet så tacksam, att det gaf mig dig“.

Hon log blott.

Det var underligt med hennes ansigte. Det hade vanligtvis ett lugnt, förnöjdt uttryck. Men när hon log, kom det som ett moln deröfver. Någonting så trött och sorgset och längtansfullt . . . Han tyckte icke om att se henne le, och han sade det åt henne. Sen dess log hon ännu mera sällan. Till sist glömde hon det nästan.

Blott uti en sak hade de engång varit oense. Det var religionen.

Hon hade blifvit uppfostrad i sträng gudsfuktan. Han hörde till den klassen af moderna män, som gå genom lifvet alldeles utan religion. Han hade hvarken tid eller lust att tänka på dylikt. Om det erbjöd sig ett passande tillfälle, kunde han göra ett godt skämt öfver alltihop. En gång, de hade då varit gifta ett par månader, gjorde han det i hennes närvaro.

Hon blef röd, reste sig från middagsbordet och sade med lugnt tonfall:

„Jag måste be dig, att i min närvaro aldrig tala så. Jag anser det för en synd att lugnt åhöra huru Herren Guds namn hädas.“

Han upphörde att skratta, och såg på henne.

„Jag är uppfostrad i Herrens tukt och förmaning“, fortfor hon. „Det är min heligaste tro du skämtar med —“ Hon såg på honom med ett bestämdt uttryck i de alvarliga ögonen.

„Du har rätt“, sade han och rodnade.

Den dagen voro de båda ovanligt tysta. Men om aftonen, när han kysste henne till godnatt, sade han med ett vänligt leende:

„Jag gjorde orätt uti att tala så inför dig. Förlåt mig. I grunden önskar jag heller icke, att du hörde till de så kallade „otrogna“. Jag för min del tycker icke om en qvinna utan religion. Det är oqvinligt. Gå du blott din väg, och följ din öfvertygelse. Jag skall hädanefter veta att akta din tro“.

Så var också den saken afgjord.

En gång hade hon gjort ett besök i hemmet. Det var vid underrättelsen om fadrens hastiga frånfälle. Hon for dit med sina båda äldsta gossar. Hon fann sin mor upplöst i tårar, tröstlös. Sjelf var hon lugn.

„Jag hade länge väntat det“, sade hon.

„Trettio år har jag lefvat med honom. Aldrig har han sagt mig ett hårdt ord. Och nu är han gången ifrån mig“, klagade modren. „Det är tungt, tungt att måsta skiljas från den, man håller kär“.

Dottern såg på henne.

De voro båda ensamma. Det var aftonen på begrafningsdagen.

„Man får lof att arbeta sig igenom“, sade hon. „Det går nog småningom. Och pappa hade ju så länge varit krasslig“.

Men modren hörde henne icke.

„Trettio år hafva vi delat ondt och godt. Nu är jag ensam“.

Det kom en spörjande, halft frånvarande blick i dotterns öga. „Är det då så tungt att vara ensam?“ sporde hon.

„Så tungt. Du vet det icke, du! Du har aldrig varit ensam“.

„Nej, aldrig!“ sade hon. Och för första gången efter en lång tid log hon det leende, som hennes man icke tyckte om. Men så försvann det åter.

„Nej, jag har, Gud ske lof, ingenting att

klaga öfver. Barnen äro alla friska, och jag med. Och så hafva vi ju vår rikliga utkomst — — Det är allt väl med oss —“

Modren upphörde att gråta.

„Du har blifvit hjertlös“, sade hon. „Sörjer du ej din far?“

„Visst gör jag det. Men jag har också så mycket annat att tänka på, mycket arbete . . .“

Efter ett år flyttade modren till dem. De andra barnen hade intet hem att erbjuda henne.

Hon var knarrig och lättretlig. Hennes enda tanke var hennes döde make. Hon satt blott och suckade efter honom och det framfarna. Vid allt fann hon någonting att klandra. Men dottern bar hennes lynne med aldrig svikande tålmod.

Så dog modren efter några år.

De stodo båda vid hennes dödsbädd, mannen och hon. Han fällde tårar. Hon tryckte ihop den dödas ögonlock. Hon förblef stum. Hvad tänkte hon väl på, vid anblicken af en slocknad existens, en gammal tid, som för evigt flydde?

Och sjelf började hon blifva gammal . . .

„Hon var en god qvinna, i trots af allt“ sade hennes man, — “och hon var *din* mor. Hon har uppfostrat dig för min lycka“.

„Ja“, svarade hon halft frånvarande. Och efter en paus tillade hon: „Nu får Wille flytta in i mammas rum. Så får han det beqvämare med sina lexor“.

Efter hand blefvo barnen fullvuxna. Sönerna grundade egna familjer, döttrarna blefvo gifta. Ingen af dem gjorde föräldrarne sorg.

De båda hade blifvit gamla.

Isynnerhet han. Han gick krokryggig. Håret var tunnt och hvitt. Men hans ansigte var allt ännu lika rödt och rundt och leende som förut. Han hade också i hela sitt lif varit en lyckans guldgosse . . . „Men det bästa var ändå, att jag fick mig en sådan hustru“, plågade han säga.

Hon var oförändrad. Blott några få rynkor hade kommit till. Håret hade knappt grånat. Man tog henne för yngre än hon var.

„Man ser, hvilket lätt, bekymmerfritt lif hon fört . . . utan sorger . . . En god man, väl artade barn, riklig utkomst; aldrig sjukdom eller död i familjen . . .“

Men hennes mungipor hade blifvit så underligt dragna. Det var, som låge någonting bakom de slutna läpparne. Någonting, som aldrig fått sägas . . .

Hennes blick var lugn och klar. Men det kunde ibland hända, att någonting började arbeta bakom denna klarhet, ville kämpa sig fram till ytan. Någonting, som låg fjettradt, fruset, på grunden af denna tillvaro . . .

Det hade kommit först på senare tider, och det blef svagare år från år. Det sjönk ner allt djupare och djupare inom henne.

Mannen dog först. Han dog med hennes hand uti sin, och blicken fästad på henne. Hans sista ord var hennes namn.

Hennes yngste son firade bröllop,

„Nu skall mamma komma och bo till oss“, sade han.

„Hvad skulle jag göra hos er — till öfverlopps? Jag bor helst allena“, svarade hon.

Och hon lefde ensam. Mycket regelbundet — i strängt arbete, såsom hela sitt lif. Nu var det hennes barnabarn och de fattige hon sörjde och arbetade för.

Och åren gingo.

Hennes barn sökte öfvertala henne att sluta upp med detta rastlösa arbete. De fruktade, att det skulle angripa hennes helsa. Men hon afböjde alla deras anbud att flytta till dem.

„Jag är alldeles frisk“, sade hon. „Låt mig hållas. Jag kan blott lefva om jag arbetar.“

De tillfrågade en läkare. Han gick några gånger hos henne. En vacker morgon kom han till äldste sonen.

„Det är bäst att låta henne göra som hon vill“, sade han. „Det är ej heller någon fara för handen. En sådan obruten lifskraft har jag sällan funnit hos någon människa. Och vid denna ålder! — Hon har varit sparsam med sitt lifskapital, har icke lefvat upp det. Om ingenting kommer emellan kan hon godt lefva till fyllda hundra år.“

Men det kom någonting emellan. En förkylning.

Hon var klar och redig ända till sista ögonblicket. Hon gjorde sitt testamente och tog afsked af sina barn. Hon ville se alla, äfven de yngsta barnabarnen. Men det var någonting slött i blicken, med hvilken hon såg på dem.

Så gingo de åter. Blott tredje sonen, som var prest, stannade hos henne.

Han stod uppe vid hennes hufvudgård. Rullgardinen var nerfäld. Blott genom en smal springa gled solskenet in öfver golfvet. Hennes ansigte låg i skuggan . . .

Bäst som han stod der, började han med halfhög röst framsäga en bön.

Hon låg med slutna ögon.

„Läs“, sade hon.

„Hvad skall jag läsa?“

„90:de psalmen.“

Han slog upp bibeln. Det dröjde, innan han fann stället . . .

Så läste han.

Han kom till 10:de versen:

„— Vårt lif varar sjuttio år, högst åttio; och då det bäst varit hafver, så hafver det möda och arbete varit —“

Hon rörde på hufvudet. „Det är nog“, sade hon. „Tack.“

Han lade bibeln på nattduksbordet. När han åter såg på henne, låg hon med vidöppna ögon.

Han böjde sig öfver henne. Ansigtet var fridfullt. Men medan han såg in i hennes öga, lade det sig som en skimrande glans öfver ögonstenen, och på engång voro alla hennes drag förvridna som i en förfärlig kramp — — Så sträckte hon på sig, räckte ut handen, öppnade de blåaktiga läpparne — — och långsamt löste sig en tår från ögat — —

Armen sjönk ner. Hon var död.

Han sprang fram till fönstret och drog undan gardinen. Det klara dagsljuset strömmade in öfver henne . . . Dragen voro förvridna — tåren hängde i hennes ögonhår, läpparne voro öppnade, så att tänderna syntes . . . Det var, som hade hon velat säga någonting, och icke kunnat det — — —

Han greps af en rysning. Han täckte en hvit duk öfver hennes ansigte, och gick ut.

Bibeln lemnade han uppslagen bredvid på bordet . . .

Det unge parret hade hälskommit från sin
bröllopsresa. De hade haft sin smekmånad i
södra Frankrike, i Nice. Helt orangefärdig
och ruschbosquet.

SMEKMÅNAD.

En dag i den lilla staden stod
färdig att en gammal, den gamle
större gråstaddar Berner, hade själv köpt upp
målningarna och arrangerat rummen efter dotterns
önskan. Hvarje rum hade hon beställt för ho-
nom, hvar hon ville hafva det har varit skickat
hennes planen till huset och trädgården —
de hade underhållit en liflig brevväxling för den
sakens skull. Men så hade det också blivit vä-
kert. Alms Berner hade alltid haft en god smak.
Tunga sidenportierer framför dörrar och fönster,
bryggsmittor och damastmål, stater och stor-
brådiga krukväxter. . . . Måhelt var i renaissance
stil af mörkt ekträ . . .

Ja, han var verkligen bra lycklig, den unge
helt mannen. Alla ungdomar i staden voro ena
och alla Erik Hult hade förtjusat denna lycka.
Att gifva sig med stadens vackraste och rikaste

Han höjde sig öfver henne. Sånghet var
 irridiskt. Men medan han sig in i hennes öga,
 lade han sig som en blinkande glans öfver ögon-
 stenen, och på en gång voro alla hennes drag
 förvånade som i en förtälig kramp. — — —
 sträckte hon sig, räckte ut handen, öppnade
 de blåaktiga läpparne — — — och låg som förtä-
 sig en tår från ögat — — —

Arnen sjöok sig. Hon var död.
 Han sprang fram till dörröppningen och drog ur
 den gardinen. Det klara dagljuset strömmade
 in öfver henne. — — — Drogen voro försvunna — — —
 lämnade lämnade i hennes förtälig kramp — — —
 öppnade hon ögonen — — — Det var
 som hade hon varit sitta äroning och icke
 kunnat det — — —

Hon gråp af en yrsning. Han tände en
 hvit duk öfver hennes ansikte och gick ut.
 Bibeln berättade om uppöfningen brödyd på
 botten — — —

SMEKMANEN

Det unga paret hade hemkommit från sin bröllopsresa. De hade firat sin smekmånad i södra Frankrike, i Nizza. Bland orangelunder och rosenbosqueter.

En elegant villa i närheten af staden stod färdig att emottaga dem. Hennes far, den gamle stenrike grosshandlar Berner, hade själf köpt upp möblerna och arrangerat rummen efter dottrens önskan. Hvarje rum hade hon beskrifvit för honom, huru hon ville hafva det, han hade skickat åt henne planen till huset och trädgården — de hade underhållit en liflig brevexling för den sakens skull. Men så hade det också blifvit vackert. Alma Berner hade alltid haft en god smak. Tunga sidenportierer framför dörrar och fönster, bysselmattor och damastmöbel, statyer och storbladiga krukväxter . . . Möbeln var i renaissance stil af mörkt ekträd

Ja, han var verkligen bra lycklig, den unge äkta mannen. Alla ungherrar i staden voro ense om att Erik Holt icke fortjenat denna lycka. Att gifta sig med stadens vackraste och rikaste

flicka! Och dertill kom ännu att han egentligen var en främling. Han var icke barnfödd i staden.

Han hade kommit norrifrån. Hans far var en fattig lärare med många barn och små inkomster. Erik var den äldste. Han måste tidigt ut för att sjelf förtjena sitt bröd. Till att studera hade han icke råd, han fick söka sig en plats på något kontor. Och så påminde fadern sig, att han i tiden varit skolkamrat med grosshandlar Berner. Han gaf Erik ett rekommendationsbref och skickade honom söderut.

Så fick Erik Holt plats på Bernerska kontoret. Och efter ett år hade han förlofvat sig med principalens dotter, hans enda barn och arvingen till hans stora formögenhet.

Det var egentligen obegripligt, huru den högfärdige gamle köpmannen hade kunnat tillåta det. Han, som alltid tyckt, att ingen var nog fin och nog bra för hans enda barn, hans ögonsten. Och nu gifte han bort henne med en fattig ung man, som ingenting egde, utom sin flit, sitt fina väsen och sitt sympatiska utseende.

Ty det medgäfvo alla, att om det var en naturlig sak att Erik Holt förälskat sig i den vackra köpmansdottern, så var det heller icke förunderligt, att hon fäst sig vid honom. Fast han icke just var vacker, så var han en så ovanligt behaglig uppenbarelse. Han såg icke ut som de andra. Man måste genast fästa sig vid honom.

När förlofningshistorien dryftades i klubben, samma afton då korten kringskickats, medgåfvo alla detta faktum. Men hvar och en tillade ett „men.“

Ty det var det underliga med Erik Holt. Han såg ut som en, den der bär mycket inom sig, som icke kommer fram, och som han sjelf kanske ej ens vet utaf. En af herrarne slog handen i bordet, och menade att „Erik Holt ser ut, som vore han en annan, än den han ser ut att vara —“ Och alla tyckte, att det var väl sagt.

Fastän Erik Holt redan vistats ett helt år i staden, hade han just med ingen knutit närmare bekantskap. Dagen om satt han och arbetade på kontoret, och sina fristunder använde han till att göra långa spatserturer i stadens omgifningar. I början. Senare tillbragte han dem hos sin principal, der han sjöng och läste tillsammans med dennes dotter . . . Det var under dessa långa aftnar, som deras kärlek uppblomstrat, och det var på en sådan afton han friat.

Den historien kände nu hela staden till. Och hela staden visste också, att Alma Berner var gränslöst förälskad i sin fästman.

Hon var liten och blond — ganska fyllig — och hade ett rundt ansigte med mycket god hy, vackra blå ögon och mycket röda, något sinliga läppar. Hon tyckte mycket om att blifva hyllad och hade förut i tiden haft många flammor och koketterat med många. Men allt sen hon lärt

känna Erik Holt, hade hon slutat upp med dylikt. Hon hade icke ögon för andra än för honom. Han var så helt annorlunda än hon, både till utseende och till sitt väsen. Mycket mager och något slankig i gången, med ett litet fint formadt hufvud på en smal hals. Dragen voro fina som hos en qvinna, hyn något färglös, och ögonen djupt liggande och alvarliga. Han såg sällan riktigt bestämdt på någon menniska, och gjorde han det, så hade hans blick alltid någonting intensivt frånvarande, som skulle han sett bortom den han såg på. Men när han talade om böcker, som han älskade, eller om någonting vackert han sett eller hört, då kunde det flamma till i hans ögon — en röd låga . . . Men äfven då förblef blicken inåtvänd, som skulle han skådat allt det, som entusiasmerade honom, inom sig sjelf.

Deras förlofningstid var icke lång. Det var hon, som påskyndade bröllopet. Han lät sig ledas utaf henne. Ty det var hon, som var den starkare.

De sutto för det mesta på den lilla runda soffan, i hörnet af salen. Det var der han friat . . . Han satt med armen kring hennes lif, och så sutto de i timal — och smektes . . .

Det var egentligen hon, som var så omåttlig deruti. Han var mera reserverad, men han drogs med af henne . . . Och då kunde hon ibland taga hans hufvud mellan sina båda hän-

der, och medan hon böjde det bakåt, såg hon rätt in i hans ögon . . . Men med ens kunde hon få ett slags ångest öfver sig . . .

„Hvart ser du, Erik?“

Och han svarade: „På dig.“

Men hon skakade på hufvudet: „Nej — nej — du ser — — Nej, icke mig. Du ser någonting, som jag icke ser. Någonting, som icke fins här —“

Han smålog, lindade armen kring hennes hals, och kysste henne. „Min älskling, jag ser endast dig, drömmar endast om dig —“

Men blicken, som han riktade på henne och som glödde, såg inåt. Och glöden som brann deruti, gällde någonting, som hon icke såg, någonting, som icke fanns der . . . Mer hans kyss var därför icke mindre het, hans omfamning icke mindre varm, och så glömde hon bort hans blick, och glömde att fråga hvad det var, som han såg. Hon blef så småningom också van vid denna blick.

Hon var så lycklig. Ty hon älskade honom.

Hon visste det icke ens sjelf, huru hon först börjat älska honom. Han hade genast gjort intryck på henne, genast, då hon för första gången såg honom. Han var så olik alla andra män hon dittills sett. Det var någonting finare, någonting mera besjäladt hos honom. Han liksom stod utanför, öfver den krets, hon

lefvat uti. Hon kände sig sjelf stå under honom . . . Det var det, som först väckt hennes intresse.

Hon bad sin far bjuda Erik Holt till sig. Och grosshandlar Berner, som fattat tillgifvenhet för den stilla flitiga unga mannen, gjorde med nöje dottern till viljes. Erik kom till middagen och stannade till aftonen.

Han var musikalisk och hade en vacker röst. De båda unga musicerade tillsammans. Han sjöng och hon akkompagnerade honom. Och så läste de hans älsklingsböcker. Han läste högt, och hon satt och lyssnade med arbetet i händerna. Och när han blef ifrig, kastade boken på bordet, och började tala och förklara — då sjönk arbetet ner i hennes famn, och hennes ögon hängde glänsande fast vid hans ansigte . . .

Alla hans tankar och känslor voro henne så nya, så berusande — de öppnade en ny värld för henne. Hon tyckte, att de voro så mycket högre och ädlare än alla andras. Och aldrig föreföll han henne löjlig, fast han egentligen icke alls förstod att sköta en konversation och var förlägen och tölpig, när han var i större sällskap, der det fans många främmande menniskor. Han stammade då och blef mörkröd, när han skulle säga det enklaste. Men aldrig älskade hon honom högre, aldrig tyckte hon, att hans nre öfverlägsenhet visade sig tydligare, än just vid sådana tillfällen. Då var hon dubbelt stolt, när hon tänkte på, huru han kunde vara, när han

var ensam med henne. Full af eld och entusiasm, verklig hänförelse. Huru han då inför henne blottade sitt innersta själslif. Och då tyckte hon, att hon förstod honom.

Hon visade honom nästan öppet sin kärlek. Hon var icke van vid att inom sig gömma någonting hon kände. De trädde hvarandra småningom allt närmare, och hennes eld tände elden äfven uti hans själ. Kärlek väcker genkärlek. De älskade hvarandra. Och en afton drog hon bekännelsen om hans kärlek ur honom.

Den gamle köpmannen var förvånad och icke riktigt nöjd. Men han gaf genast efter, ty dottern förklarade med lugn bestämdhet, att hon i hvarje fall, under alla förhållanden skulle blifva Erik Holts hustru. Om nu fadern gerna eller ogerna såg det, det var henne fullkomligt likgiltigt. Ty hon älskade honom — åh, huru hon älskade honom! Och hon *ville* tillhöra honom — nu genast. Hon ville icke vänta.

Så gaf fadern efter.
— Efter några veckor firades bröllopet, och ännu samma afton reste det unga paret till Nizza, der de skulle fira sin smekmånad.

Det var på hennes uttryckliga önskan. Ty engång — det var alldeles i början af deras bekantskap — hade Erik Holt berättat om sin längtan till södern. Sin längtan efter solsken och blå himmel, och värme och blomsterdoft.

Rosen var hans älsklingsblomma, och det fans ju så mycket rosor i Nizza . . .

Efter sin återkomst skulle de flytta in i villan i närheten af staden. Den var en bröllopsgåfva af hennes fader.

Grosshandlar Berner fick ofta bref af sin dotter.

När han kom in på kontoret, småleende för sig sjelf, med händerna knäppta bak ryggen, då stötte kontoristerna till hvarandra. Det var de dagar han fått bref utaf henne.

Han talade ett par ord, stannade vid en eller annan pulpet . . . Och den stora kraftiga handen gled långsamt, likasom smekande, långs bordskanten . . . Så föll han i tankar, tog åter fram brefvet och läste ett eller annat ställe ännu en gång. Och hela ansigtet log dervid . . . Dottern påminte i utseendet mycket om fadern . . .

På sådana dagar var han vid briljant lynne.

Och nu hade det unga paret återvändt.

Glad som ett barn skyndade den unga frun genom rummen i deras vackra nya villa. Hon beundrade allt, fann allt förtjusande . . . Hon hade blifvit ännu fylligare och hade fått någonting så trefligt frulikt uti sin figur och sitt sätt, som klädde henne förträffligt . . . Och vid hvarje

nytt föremål hon såg, ropade hon på Erik. När han sedan kom, hängde hon sig smekande vid hans arm och drog honom med sig. Han måste se och beundra allt, hjälpa henne att här och der ännu ställa om en sak . . . Och allt emellanåt höjde hon hufvudet och bjöd honom sina läppar till att kyssas. Och han gjorde det.

Fadren gick vid hennes andra sida. Men han såg hela tiden på svärsonen. Till sist tog han dotterns fria arm och lade den uti sin.

„Nu kan du en stund hålla tillgodo med mitt sällskap, Alma. Erik ser så trött ut. Låt honom gå upp och hvila sig. Efteråt fara vi in till staden. Jag har ännu några statyer der, som skola komma hit ut.“ Han lade handen på svärsonens arm. „Gå du bara och lägg dig. Du känner ju vägen till sofrummet? Genom stora korridoren, tredje dörren till venster — du vet ju? — Det är för resten underligt, att resan så har ansträngt dig, du ser riktigt medtagen ut.“

Erik Holt såg på sin hustru. „Tillåter du att jag går?“

„Ja, naturligtvis — om du är så trött. Jag är det icke alls.“

„Ja, jag är trött.“

Hon drog sin arm ur hans. „Nåväl, gå upp och hvila dig. Farväl så länge.“

Hon lade båda armarna kring hans hals och kysste honom flera gånger häftigt. Fadren stod bredvid och smålog.

Så släppte hon honom. Men innan han gick, hviskade hon åt honom: „Der fins rosor, Erik. Jag var redan uppe i sängkammaren. De skola påminna dig om Nizza — och mig!“ —

Erik Holt stod uti det rum, som han skulle bebo med sin unga hustru. År ut, år in, tills döden skiljde dem.

I ena hörnet stodo sängarna med sidentäcken öfver. Rosor voro invälda i golfmattan, blommande rosor stodo på nattduksborden, rosor på hennes toilette — hela rummet doftade tungt af rosor. Rosor, som varit hans älsklingsblommor . . .

Han sjönk ner i länstolen vid fönstret. Äfven på fönsterbrädet voro rosor . . . Han sköt nästan häftigt undan dem.

Hon hade rätt. Ja, de påminte honom om Nizza. Påminte honom om det, som han icke kunde tänka på, utan att rysa, och som han ändå icke hade rättighet till att glömma. Nej, han fick icke glömma det, aldrig. För hennes skull icke. Och så länge deras samlif skulle räcka, så länge var det hans pligt att tänka derpå.

Ja, han mindes dem, nätterna i Nizza. Han mindes dem, äfven utan att rosendoften behöfde påminna honom derom. Nätterna i Nizza — deras smekmånads nätter.

Under resan hade det ännu varit annorlunda. Han hade varit hennes ledsagare och beskyddare, ingenting mera. Och det hade varit bra så. Men

hon blef allt tystare och fåordigare, och hade till slut med feberaktig ifver påskyndat resan. Den aftonen, då de anländt till Nizza, hade hon lagt sitt hufvud på hans axel och tryckt sig tätt nad intill honom:

„Ändtligen, Erik! — Nu kan vår smekmånad börja“, hade hon hviskat.

Och den hade börjat . . .

Under de första dagarne hade äfven han varit lycklig, eller trott sig vara det. Men så hade de glidit undan, en för en, och för hvarje dag som gick, hade han blifvit mera medveten om en tärande känsla af missräkning. Det var så annorlunda än han tänkt att det skulle blifva. Och hon var icke heller sådan, han trott henne vara. Egentligen passade de alls icke för hvarandra. Han fick icke denna känsla af sammanhörighet, detta, att den ena visste hvad den andra tänkte och kände, just det, som han så längtat efter. Hon gled alltid likasom bort ifrån honom, och när de voro bland andra människor, då kunde det ibland förekomma honom, som voro de hvarann alldeles främmande . . .

Åh, huru detta plågade honom . . . Och han ville tilltvinga sig denna känsla af sammanhörighet, som icke ville komma af sig sjelf. Det kunde ju icke fortfara på det viset. Han måste hafva det han längtade efter — han måste!

Och så —

Han låg med båda armarna på fönsterbrä-

det och med hufvudet nere på armarna. Och han kände det kallt genom alla ådror, när han tänkte på den tid, som sedan följde. Han tryckte händerna mot hvarandra, och han stönade . . .

Han hade velat tilltvinga sig sammanhörighets känslan, och så kastade han sig hejdlöst in i sin kärlek, skruvade upp den, öfverskridande all gräns och all måtta — — Huru han redan då föraktat sig sjelf — och henne, som tålte det! — Och ändå fortfor han dermed, gick han allt vidare, som jägtad af hunger. Han hade inbillat sig sjelf, att det var kärleken, som dref honom, och så var det blott förtviflan . . . Men han måste, han måste . . . Det var ändå ett medel att bedöfva denna tårande förnimmelse, som tyngde honom. En förnimmelse, sammansatt af längtan att komma henne närmare och ett dunkelt medvetande om, att det aldrig, aldrig skulle lyckas honom att vinna sitt ändamål.

Men det fans ändå ögonblick, då han trodde sig hafva uppnått sitt mål . . . ögonblick . . . Men när morgonen kom, när solen sken öfver hafvet in i trädgården, der de sutto i en rosenbosquet och drucko kaffe, då vågade han icke ens se åt det hållet der hon satt. Han kände, huru blygselrodnaden steg upp på hans kinder . . . Och då visste han, att han var henne mera fjerran än någonsin förut, att det medel han tillgripit för att komma henne närmare, blott aflägsnade dem från hvarandra.

Men hon satt och pratade helt obesväradt — medan hon drack sitt kaffe. Hon log emot honom och såg så strålande lycklig ut. Hon hade fått ett visst obesväradt sätt att smekas också i andras närvaro, ett frulikt sätt — medan vämjelsen för allt, för henne och för smekningarne och för sig sjelf, blef allt starkare inom honom.

Det var då han insåg, att han aldrig älskat henne. Att den eld han känt inom sig, blott hade varit ett återsken af hennes eld, att den aldrig existerat i verkligheten. Nu insåg han det, nu, när det var tid att den skulle värma honom . . .

Huru skulle han också kunna älska henne! De voro hvarann så olika, och hon förstod honom icke alls. Hon märkte icke ens, att han icke var lycklig. Hon trodde, att han älskade henne, blott han smekte henne.

Huru han hade kämpat och lidit! Och ingenting hade hon märkt, ingenting sett. Han var för henne som en sluten bok, och ändå skulle de tu vara ett. Och han såg intet slut på detta lif. Ty att gå ifrån henne, dertill saknade han kraft och mod. Och för resten älskade hon honom. Älskade honom, så högt som hon kunde älska. Och mera än det, hon hade offrat för honom. Det dyraste, en qvinna eger — sig sjelf. Det hade varit fegt, nedrigt, ärelöst, att lemna henne efter detta.

Nej, här fans ingen hjälp. Han visste, att

han var dömd att hela sitt lif igenom vara bunden vid henne. Att fortsätta en samlefnad, den han vämjdes vid. År ut, år in, tills döden skilde dem . . .

Han kastade sig bakåt i stolen, och hans blick irrade förtviflad genom rummet. Gled öfver sängarne i hörnet, och öfver de doftande rosorna på nattduksborden — — —

Någon klappade på dörren. Hans hustru ropade hans namn. Men han svarade ej. Han slöt ögonen, och låg helt stilla.

Så öppnade hon dörren och kom in. Han hörde henne halfhögt säga: „Han sofver ännu. Vi måste fara utan honom, pappa.“

„Det är bra. Så har jag dig ändtligen en gång helt och hållet för mig sjelf, min flicka! Som fordom.“

Hon böjde sig öfver sin man. Han kände en kyss på sin panna. Så hviskade hon åt fadern:

„Jag ställer den der gula rosen bredvid honom. Du vet ju, att han så älskar rosor . . . Och när han sedan vaknar, faller hans första blick på rosen. Han kommer nog att veta, hvem som stält den dit —“

Han hörde, huru hon ställde om krukorna . . . helt sakta och varsamt . . .

De gingo åter.

Snart derpå hörde han vagnen ute på gården. Han reste sig och böjde sig fram mot fönstret.

Der foro de. Han såg sin hustrus hvita slöja fladdra, der hon satt på de mjuka vagnsdynorna bredvid fadren, rodnande, leende och lycklig. Fadern höll armen kring hennes lif. Han hviskade någonting åt henne, och de logo båda . . .

Uppe i fönstret låg Erik Holt med hufvudet på armarna. Bredvid honom doftade rosen hon ställt dit. Han sköt denna gång icke undan krukan. Den fick stå der den stod.

VID SLUTET.

Den unge geologens nyte de.

Han låg skrumpad på sluttarna vid rummet
der hafte tyckt och tryckande låg öfver de långa
en måldags möbent. Genomerna voro ådragna,
men på ena sidan hade skrovet i brädskan
kunnat en till. Han var en gammal af
spå som låg i en gammal i
den gamla . . . Och hvar dagen låg med en han
väntade på priset, som han eftertraktat låg Kristian
Svåg och störde på denna stund.

VID SLUTET.

Han måste dö. Det låg inga räddning.
Dö efter en sjukdom af några dagar. Dö af en
och förkyllning som låg i taktiskt ådragit sig.
Ung och kraftfull, med hela det härliga, enklade
livet, som han aldrig skulle få uppså framför
sig . . . Han hade aldrig tänkt sig något sådant.
Han hade egentligen aldrig tänkt på döden . . .

"För sant!" hade verkneläskaren åkunnat
saga, då den gamle ärdlingen af en husläkare
lat lördag sig till att anlita hans hjälp. "Ni hade
genast bort skicka efter mig, herr Svåg. Nu är
det för sent. Här kan ingenting göras mera."

Doktorn hade med sig ett par skidor. Denna

AD SLUTET.

var det första sjukskrifvandet äfvel i hans sjuk-
ligt. Och han hade kallats till den sjukas till-
stånd med stor grundlighet och stort intresse.
Men Kristian Svan, som ännu aldrig förr
helt varit sjukskrifvande sjuk, trodde icke på läkare
och mediciner. Han hade läst under sig
med ett af-
dant.

Den unge godsegaren måste dö.

Han låg derinne i det skumma sjukrummet,
der luften tjock och tryckande låg öfver de tunga
gammaldags möblerna. Gardinerna voro åtdrag-
na, men på ena sidan hade sköterskan i brådskan
lemnadt en liten springa. En smal strimma af in-
sjön, som låg tätt under hans fönster, glimmade in
derigenom . . . Och hela dagen lång, medan han
väntade på prosten, som han efterskickat, låg Kri-
stian Svan och stirrade på denna strimma . . .

Han måste dö. Det fans ingen räddning.
Dö efter en sjukdom af några dagar. Dö af en
usel förkylning, som han i tanklöshet ådragit sig.
Ung och kraftfull, med hela det härliga, strålande
lifvet, som han aldrig skulle få njuta af, framför
sig . . . Han hade aldrig tänkt sig slutet så.
Han hade egentligen aldrig tänkt på slutet . . .

„För sent!“ hade sockneläkaren lakoniskt
sagt, då den sjuke äntligen af sin hushållerska
lät förmå sig till att anlita hans hjälp. „Ni hade
genast bort skicka efter mig, herr Svan. Nu är
det för sent. Här kan ingenting göras mera.“

Doktorn hade just slutat sina studier. Detta

var det första alvarsammare fallet i hans praktik. Och han hade analyserat den sjukes tillstånd med stor grundlighet och stort intresse.

Men Kristian Svan, som ännu aldrig i sitt lif varit alvarsamt sjuk, trodde icke på läkare och mediciner. Han hade låtit undersöka sig med ett öfverlägset leende. Och han hade äfven efteråt så öfverlägset slagit handen åt sidan:

„Dumheter!“

Läkaren ryckte på axlarne. „Som ni vill. Ni behöfver ju för ingen del tro mig. Men det är likväl sant. Det finnes ingen räddning.“

„Det vill säga så mycket, att ni påstår, att jag måste dö? Dö — nu — efter ett par dagar — uti den här sjukdomen? —“

„Ja, det måste ni!“

Och då hade Kristian Svan brustit ut i ett gapskratt.

Han skulle dö, så der utan vidare — han ungaste karlen! Han, som aldrig i sitt lif varit sjuk, — dö! — Dö af denna usla förkylning, som han så lätt hade kunnat undvika.

„Nej, herr doktor! Det der är ett dåligt skämt. Men mig kan ni icke bedraga.“

Läkaren hade ingenting svarat. Han stod styf och rak bredvid sängen . . . Och med ens hade Kristian Svan slutat skratta. Han blef mycket alvarsam.

„Är det säkert? Ert fulla alvar? Fins ingen räddning?“

„Ingen. Men om mitt ord icke är nog för er, så kan jag ju tillkalla professor S. . . . från hufvudstaden. Emot hans auktoritet kan ni väl ingenting ha att invända.“

„Kan han hjälpa mig?“

„Här är ingen hjälp möjlig.“

„Hvartill skulle det då tjena att ha honom hit ut? *En* läkare kan vara nog, tycker jag. Dessutom är det kanske icke så farligt, som ni tror. En läkare kan väl också misstaga sig ibland — eller hur? Låtom oss afvakta morgondagen, det blir väl bättre tilldess.“ Han sträckte på sig.

„Jag känner mig så full af lifskraft. Döden! — Bah, det är ett tomt ord — herr doktor! — ett tomt ord!“

Läkaren hade gått med en axelryckning.

När han följande morgon kom, fann han den sjuke mycket sämre. Febern hade stigit, han hade fantiserat under natten . . .

„Jag får lof att be om ursäkt, herr doktor. Ni hade ändå rätt. Det är slut med mig.“

„Har ni starka plågor?“

„Plågor? — Jag vet icke just. Nej, det är icke det, men jag känner, att det är slut med mig. Alldeles slut. Förstår ni, herr doktor?“ Han såg skarpt på honom. „*Alldeles* slut. Är det icke så?“

Doktorn såg förvånad ut. Han begrep icke riktigt, hvad den sjuke egentligen menade.

„Ja“, sade han likafullt. Det var bäst att

hålla med. Den sjuke fick icke uppröras. Det kunde stegra febern och påskynda slutet.

„Jaså. Nå, det är ju bra, att ni menar som jag. Det kommer ingenting efter allt det här. Ingenting. Naturligtvis inte. Jag visste det ju också dessförutan mycket väl, men det är likväl ganska lugnande att höra, att ni är af samma mening. Ni är en bildad, en upplyst karl, herr doktor! Icke sant, det är ju allt slut — *absolut* slut — med detta lif?“

— Nu begrep doktorn. Och nu sade han ja med öfvertygelse. Ty han egde en upplyst verldsåskådning, rensad ifrån all vantro och vidskepelse. Som grundligt bildad vetenskapsman hade han för längesedan kastat allt sådant der öfverbord.

Han satt nere vid sängfoten. Och det var någonting uti Kristian Svans öga, som nästan tvang honom att fortsätta.

Han började utlägga sin verldsåskådning. Ingenting är evigt, utom materien. Detta materiens eviga kretslopp, detta oupphörliga blifvande och förgående, det är just lösningen på verldsgåtan . . . Han blef allt ifrigare och kom den sjuke allt närmare . . . Ja, äfven han trodde på en uppståndelse efter döden. Men det var icke kristendomens tro, som var en omöjlighet — en galenskap! Nej, han skulle uppstå till andras fromma i en annan form. Han skulle öfvergå i den stora massan, skulle förarbetas till någonting

nytt i naturens stora hushåll, der ingenting gick förloradt — — —

Han hade talat länge, och det var varmt och qväfvande inne i sjukrummet. Han teg och torkade svetten från pannan.

Efter en stund frågade han i förändrad ton, om den sjuke ingenting mera önskade.

Nej, egentligen icke. Men en tjänst kunde doktorn likväl göra honom.

Ja, det ville han med största nöje.

„Jag skulle gärna vilja tala med prosten“, sade Kristian Svan.

Doktorn gjorde stora ögon: „Prosten! — En prest!“

Kristian Svan började skratta. Jo, det syntes just, att doktorn var obekant i trakten, att han varit i socken först några veckor —

„Prosten Vinström är icke som andra prostar, ingen inskränkt, ljusskygg fanatiker. Han har läst och tänkt mycket. Jag tror, han känner sina filosofer bättre än hela bibeln. Det är en upplyst karl — som ni, herr doktor! Han tror lika litet som ni på allt det der skrocket. Mycket af det som ni nu just sade, påminner mig om prosten Vinströms åsigter. Men — ser ni — det är ändå mycket, som — ja, det kan ni naturligtvis icke säga mig. Men han måste göra det, det är hans sak. Bara jag skulle få reda *derpå*, då vore allt bra. Men det är just det —“ Han lade sig öfver på andra sidan af sängen: — „ja, om

ni ville vara så god och be prosten besöka mig.“ —

På hemvägen vek doktorn in till prosten med Kristian Svans budskap.

Prosten blef mycket upprörd. Han hade hört om Kristian Svans sjukdom, men han hade icke vetat, att det stod så illa till. Fans det ingen hjälp?

Ingen.

„Ja, jag skall fara till honom. Det var en så framstående ung man. Klart hufvud, godt hjerta! Det var alltid ett sådant nöje att tala med honom — —“, och prosten torkade en tår ur ögat.

„Men herr prosten får lof att skynda sig“, sade doktorn. „Det är snart slut med honom —“

„Ännu i dag far jag till honom.“

Och hela dagen lång väntade Kristian Svan på prosten. Han kunde ju icke dö innan han fått veta — — —

Ändtligen, fram på eftermiddagen, kom prosten.

Han fick en känsla af beklämning öfver sig, när han stod inne i sjukrummet. En känsla, som han någongång hade — om natten — när han plöt sligt vaknat ur en ful dröm, och allt var tyst och mörkt omkring honom . . .

Han drog några gånger efter andan. Han tyckte, att han icke kunde få nog luft . . . Han

hade åkt alltför hastigt, och genast efter middagen, den långa vägen, i dam och hetta — —

Den sjuke tog emot honom med glädje. Han hade så väntat honom. Nu skulle allt bli bra.

Prosten tog plats bredvid sängen. På samma stol der doktorn setat. Han hade fortfarande svårt för att draga andan.

De hade för sista gången träffats för en vecka sedan. Det var på ett trefligt litet kortparti hos baron M . . . På hemvägen följdes de åt. Prosten, som var i lifvad stämning, hade med stor vältalighet utlagt, att den kristna religionen blott var till för folket ock kvinnorna. En högre bildad människa behöfde mera än detta kategoriska: tro, tro . . . kasta förnuftet öfverbord . . .

Och så hade herr prosten utlagt sin egen verldsåskådning, — uppbyggd på det rena förnuftets grund. Han petade ut den metafysiska grundprincipen uti universum, han bevisade solklart, att så måste det vara och kunde icke vara annorlunda. Det var ju rentaf en omöjlighet att en verkligt tänkande människa skulle kunna tro på alla dessa sagor, som t. ex. på den kristliga uppståndelse läran o. s. v. . . .

Derom talade nu Kristian Svan.

„Ni måste ännu en gång säga om allt det der, herr prost. Det är så lugnande. Icke just att jag är så särdeles orolig, men — det kan ju ändå aldrig skada, menar jag, att riktigt säkert veta, hvad man går till mötes. Ser ni, det är

just knuten! Om jag bara säkert visste det, riktigt säkert! Era bevis voro så klara, så öfvertygande, men jag har glömt dem. Vill ni icke ännu en gång säga om allt det der?"

Men prosten teg.

Han visste så bra, hvad den sjuke menade, men han ville icke finna någon passlig början. Han satt och sökte och letade i sina tankar, men det var så svårt att hålla dem tillsammans, och de voro just i dag så tröga. Det var hettans fel, och den tungsmälta matens. Han var van vid en liten eftermiddagslur — — Han kände sig så egendomligt tung och tom till sinnes. Stillheten och skymningen, hela den atmosfär som rådde uti sjukrummet, förvirrade honom. Och när han lät blicken glida genom rummet, föll den på den smala, glänsande strimman, som löpte ner längsmed gardinen . . . Det förvirrade ännu mer hans tankar . . . Han teg.

Kristian Svan låg och väntade, med blicken riktad på prosten. Han började åter bli orolig.

„Hvarför talar ni icke? — Jag kan ju själf icke finna det, mina tankar äro så oklara och famlande. Ni måste säga mig det, som ni tror, det är så öfvertygande att höra er tala. Och ni bör ju veta det, som — ja, det som jag inte vet, men som jag måste veta, måste —“ Han slängde sig med ens upp i sängen. Han fattade prostens arm. Han skakade den nästan, medan

tänderna skallrade i hans mun. „Jag måste veta det! Ni måste säga mig det, det är ju er pligt. Säg mig, hvad som kommer efteråt — — — Eller nej, det kommer ju ingenting efter detta lif — alls ingenting. Är det icke så? — Så tala då, herr prost, säg någonting, någonting! Jag skall ju så gerna tro allt, allt det ni säger — — Bara jag visste det riktigt säkert — — Jag måste veta — — Prest! hvarför talar du icke?“ Han skrek ut det.

Men prosten satt helt tyst.

Den sjuke hade utmattad fallit tillbaka bland dynorna. Andedrägten var flämtande. Den kom stötvis. Hans ögon hängde vidöppna fast vid prostens läppar. Han kunde icke mera frambringa artikulerade ljud.

Prosten kände att han måste tala, till hvad pris som helst. Med början kunde det vara det samma. Och han talade . . .

Han utlade, att individens förnuft blott är en del, en gnista af det eviga förnuftet, verldsjälen, och att det efter individens död återförenas med sin urkälla. — Men han talade icke som vanligt. Hans ord föllo sig famlande och osäkra. Han kände sjelf, att hans bevis voro svigtande, att han talade utan högre lyftning.

Och den sjukes ögon blefvo allt större . . .

Prosten greps af ett slags förtviflan. Han ville tilltvinga sig inspirationen, som annars kom så lätt, och nu med ens tröt honom. Han steg

upp. Han höjde rösten. Han började tala med stora åtbörder. Och hans påstående blefvo allt djerfvare, hans tankesprång allt mera fantastiska. Han skyndade ifrån den ena filosofen till den andra, framdrog alla systemer, utlade dem — men i intet fann han det, som han sökte. Det, som skulle befria honom ifrån denna tryckande känsla han hela tiden drogs med, och som gjorde, att andedrågten stockades i hans strupe — — —

Ändtligen teg han uttröttad.

Den sjuke låg alldeles stilla. Han svarade icke ett ord.

Men prosten väntade ej heller något svar. Han hade fått en sådan brådska öfver sig. Han sade ännu hastigt några ord till afsked. Så tog han den sjukens hand och tryckte den varmt. Och så gick han.

Det kom en så trefflig känsla af förlossning öfver honom, när han stängde dörren bakom sig. Han skyndade bort. — — —

När läkaren senare på aftonen kom, var Kristian Svan redan död.

BLAND ROSOR.

Stämningbild.

Han låg utsträckt på en mjuk divan på balkongen, insvept uti varm täcken. Rundt omkring blomstade doftade rosor. De slingrade sig liksom det fina gallerverket af gittern, klättrade i långa spalter upp för husväggen. Vid hvarje starkare vindpust regnade det rosenbl. i ner öfver honom. Han hade blott behöft sträcka ut sin hand, så hade han rört vid rosor, och när han en gång vände på hufvudet, kom hans kind att hvila emot en stor, fullt utslagen bladsod ros. De sammetslena bladen smekte hans fuktiga kind.

Men handen sträckte han icke ut. Han hade icke kraft dertill. Han var döende.

Han låg orörlig. De fina, lyta dragen

Rosor öfverallt . . .

Rosor, solljus, friska, doftande vindar . . .

Utanför trädgården en vik af hafvet, och på andra sidan viken en blånande bergskedja, allt inhöljdt och öfverstråladt af en luft, så varm, så mjuk, så berusande . . .

Och midt uti allt en döende.

Han låg utsträckt på en mjuk divan på balkongen, insvept uti varma täcken. Rundt omkring honom doftade rosor. De slingrade sig in genom det fina gallerverket af gjutjern, klättrade i långa spalierer upp för husväggen. Vid hvarje starkare vindpust regnade det rosenblad ner öfver honom. Han hade blott behöft sträcka ut sin hand, så hade han rört vid rosor, och när han en gång vände på hufvudet, kom hans kind att hvila emot en stor, fullt utslagen blekröd ros. De sammetslena bladen smekte hans fuktiga kind.

Men handen sträckte han icke ut. Han hade icke kraft dertill. Han var döende.

Han låg orörlig. De fina, hvita dragen

voro slappa och uttryckslösa, dödens stämpel var satt på hans panna. Läpparna — fullkomligt blodlösa — voro litet öppnade, och ögonlocken hängde halft ned öfver ögonen. Blicken, som tom gled fram derunder, hvilade på utsigten framför honom. Trädgården med sin klara, djupa grönska, det skimrande hafvet, och långt borta vid horisonten de blånande bergen, mot hvilka solen sjönk, stor och flammande röd.

Det fullkomligt passiva uttrycket i hans orörliga drag utvisade, att han icke mera var i stånd till att njuta af denna anblick. Han såg bara trött ut, uttröttad som en, den der dignat ner i fullkomlig kraftlöshet.

Han höll på att dö. Lifvet låg långt bakom honom, Skymningen hade redan kommit, skymningen, som föregår det eviga mörkret. Han hade skickat bort läkaren och sjuksköterskan. Han ville dö ensam.

En starkare vindfläkt strök öfver hafvet, genom de lummiga löfverken, fram till honom. Den nådde hans ansigte och väckte för sista gången det domnande lifvet. Ansigtsmuskulerna ryckte till, han lyfte något på ögonlocken, och blicken höjde sig. Den föll på en ros, som hängde ner öfver hans hufvud. En svällande, purpurröd ros — halft utsprucken.

Blicken stannade på rosen, och småningom trängde sig ett uttryck fram uti tomheten deri. Ett svagt uttryck af längtan, som växte. Han

den ryckte till. Så höjde han den. Men han nådde icke rosen. Och armen sjönk åter ner, medan det längtansfulla uttrycket uti ögonen blef allt starkare . . .

Han började visa tecken till oro. Kring munnen framträdde småningom ett drag af smärta.

Ett drag, som fordom varit djupt ingräfdt, och som blott den annalkande döden lyckats utplåna.

Nu var det åter der. Till först blott som en skugga, men för hvarje ögonblick blef det djupare.

Läpparna rörde sig, men han fick endast fram ett sakta, hväsande ljud. Och medan han fortfor att stirra på rosen, som orörlig hängde öfver hans hufvud, sänkte det sig från ögonen neråt som en sorg, en tung hågkomst . . .

Det var minnet, som för sista gången satte hans hjernfunktioner i verksamhet. De arbetade långsamt, med plågsam svårighet, gáfvo blott matta bilder och svaga hågkomster, men de arbetade i alla fall. Det syntes på uttrycket, som kom och gick uti hans ansigte.

Minnen kommo, minnen, som frambesvurits genom denna hans sista jordiska längtan; längtan efter att ega rosen, som hängde blott några steg ifrån honom, öfver hans hufvud. Rosen, som han aldrig skulle få hålla i sin hand. Ty han saknade ju kraft att ropa på någon, och själf nådde han icke dit upp.

Och så låg han blott och såg på rosen, medan hans lif ännu en gång återvände till honom.

Ja, så hade han legat hela lifvet igenom och stirrat sig blind på det han ville ega. Han hade icke gripit derefter. Han visste ju, att det ändå hade varit lönlöst, att det han längtade efter alltid skulle glida undan hans famlande händer, och så försökte han det ej ens. Och ingen hade hjälpt honom, ingen hade hört hans tysta förtviflans skri — — —

Men det var väl ändå hans skuld. Hade han varit annorlunda, så hade han kanske ändå uppnått det . . .

Men rådde han väl för, att han icke var annorlunda? —

Den gamla frågan, som nu för sista gången återkom. Det hade funnits en tid, då han grubblat öfver den, tills den gjort honom nästan vansinnig. Nu kom den blott som ett döende eko, som icke förmådde uppväcka hos honom någonting annat än en svag förnimmelse af mildt vemod. Samma känsla, med hvilken man ser tillbaka på en stor ansträngning, som varit fruktlös, och som man uppgifvit, därför att krafterna tagit slut och målet icke mer lockat.

Och så hade det gått med allt. Han hade hvarken förstått lifvet eller de andra människorna, och de hade icke förstått honom. Han hade varit som en främling ibland dem, ja, till och med för sig sjelf hade han varit som en främling. Han hade gått och grubblat öfver sig sjelf hela sitt lif, men det hade bara förvirrat honom ännu mera.

Men nu var det ju ändtligen slut med det grubberiet. Det var ju blott minnet deraf, som kom och gled förbi. Och långsamt arbetade hans tankar vidare, medan rosen i aftonvinden vaggade öfver hans hufvud — sakta af och an . . .

Förgäfves hade allt varit, hela hans lif, alla hans sträfvanden — allt, allt. Hans krafter hade slitits ut i fruktlös kamp för att uppnå det omöjliga, han hade kämpat mot skuggor, i stället för att gå ut i verkligheten. Allt det, som hade kunnat frambringa något stort, om det fått användning, hade legat och multnat inom honom. Och all den eld han haft, och som hade kunnat upplysa mörkret för många, många, den hade blott förtärt honom sjelf — utan gagn, utan nytta — — —

Men rådde han väl för att han var sådan och icke annorlunda? —

Den gamla frågan återkom, som temat i en symphonie. Men denna gång starkare, mer fordrande, plågsammare — — —

Han blef allt oroligare. Blicken började glänsa, händerna öppnade och slöto sig krampaktigt. Elden flammade åter upp, den forna elden. Brinnande med evighetens qual . . .

Evig, — han log åt det ordet, log, som man ler åt en vacker drömbild. Nu, när flaman sjunkit ihop till en gnista, när han kände, huru förintelsen kom, huru tanken domnade bort och mörkret smög sig öfver honom. Det mör-

ker, der han skulle glömma allt, der allt skulle upphöra — tanken, längtan, till och med tröttheten — allt det, som förorsakat honom så mycket smärta.

Lifvet hade ju blott varit en ändlös följd af önsknningar, som han aldrig fått uppfyllda, en enda lång, vild längtan, som han aldrig fått tillfredsställa

Der — der — en lång rad af mörka gestalter. De sågo på honom med sorgsna, anklagande blickar.

Bloden rusade som eld genom hans ådror. Det kom ett rödt sken för blicken . . .

Kunde de då icke låta honom dö i fred? Rådde han väl för, att han älskat kärleken högre än dem alla? —

Allt flera gestalter böljade fram emot honom. Och alla stirrade de på honom med samma anklagelse i blicken.

Han ropade högt åt dem, afvärjde dem, men de kommo honom blott allt närmare in på lifvet — — —

Det var ju icke qvinnan han älskat, det var kärleken — den eviga, den bottenlösa, som han jagat efter, och som han aldrig funnit. Och dag ifrån dag brann lågan uti honom vildare, starkare; han måste ju släcka den, den förtärde honom. Bort! Bort! Jag är skuldlös, skuldlös! Hvar fins hafvet, som kan släcka denna låga? Hafvet — — —

Han vred sig, medan svetten stod på hans panna och blicken vidöppen hängde vid rosen, som i aftonsolens brand glödde som blod. Han vred sig under de gamla qvalen, kämpade emot de gamla spörjsmålen, som för sista gången trängde in på honom . . .

Skulle då ingen, ingen komma? Måste han dö så som han lefvat, med evig otillfredställd längtan uti sin själ? —

Hans drag voro förvridna i dödskampen

— —

Solen stod lågt öfver de blånande bergen. I en bred, guldglänsande purpurström flöt ljuset öfver hafvet in till honom, rakt in i hans ögon. Hvarje ros brann som en flamma af purpur och blod. Det lågade, det brann, det sprakade omkring honom — ett eldhaf — —

Intill det sista ingen hvila, intill det sista ingen ro! Äfven den gled bort ifrån honom, bort i blånande fjerran . . .

Ögonen förvredo sig, fradgan stod skummande ut från munnen — — — — —

— — — — —

Solens yttersta rand rörde vid de glänsande bergstopparne. Aftonvinden kom öfver hafvet, genom de lummiga löfverken, fram till den döde. Rosen öfver hans hufvud vaggade sakta af och an.

Rosor öfverallt . . .

Rosor, solljus, friska, doftande vindar . . .

Utanför trädgården en vik af hafvet, och på andra sidan viken en blånande bergskedja, allt inhöljdt och öfverstråladt af en luft, så mjuk så varm, så berusande . . .

Och midt uti allt den döde.

Vacker var hon egentligen icke, men hon sig obestridligen bra ut. Lång och ståtlig, med behagliga ströket. SNÖ. Hvit qasige med välkildade, kraftiga drag och mörkgråa ögon. Det matblonda håret harmoniserade smärkt väl med hela den öfriga öppenbarheten.

Hon kunde vara mycket älskvard, tala nyöcket och qvickt, ty hon hade läst och tänktmycket. Men så brukade hon ibland mids ut alltaop fölla tankar. Och då glömde hon att svara, och satt och såg med en underligt frånvarande blick på den någande. Så att man kunde bli riktigt förlägen.

Hon var mycket beundrad af herrar. Hon hade ett eget sätt med dem. Hon drog dem till sig genom sin älskvardhet, sitt ståtliga utseende och sitt överlägsna väsen. Och hon förstod äfven att förhålla dem. Önsom, vänur och intresserad, önsom kall och ligillig, visade hon ständigt nya själssällningar och nya ansigten, och höll dem i upphörig osäkerhet och spänning. Och om hon icke själv ville det, så slapp ingen.

Vacker var hon egentligen icke, men hon såg obestriddigen bra ut. Lång och ståtlig, med behagfulla rörelser, och ett hvitt ansigte med välbildade, kraftiga drag och mörkgråa ögon. Det mattblonda håret harmonierade utmärkt väl med hela den öfriga uppenbarelsen.

Hon kunde vara mycket älskvärd, tala mycket och qvickt, ty hon hade läst och tänktmycket. Men så brukade hon ibland midt uti alltihop falla i tankar. Och då glömde hon att svara, och satt och såg med en underligt frånvarande blick på den frågande. Så att man kunde bli riktigt förlägen.

Hon var mycket beundrad af herrar. Hon hade ett eget sätt med dem. Hon drog dem till sig genom sin älskvärdhet, sitt ståtliga utseende och sitt öfverlägsna väsen. Och hon förstod äfven att fasthålla dem. Ömsom varm och intresserad, ömsom kall och likgiltig, visade hon ständigt nya själsskiftningar och nya ansigten, och höll dem i oupphörlig osäkerhet och spänning. Och om hon icke sjelf ville det, så slapp ingen,

som engång spänt sig för hennes triumfvagn, derifrån.

Men med allt det der var det ännu någonting annat uti henne, någonting, som ingen riktigt fick reda på, och som allrämest förbryllade hennes beundrare. En benägenhet att gå till grunden med allt, som häde hon sökt någonting bakom tingens yta, och som gaf alla hennes samtal — äfven de hvardagligaste — en särskild prägel. Hon skydde inga tankar, inga konsekvenser. Ingen filosof var henne för klyftig, ingen tänkare för djup. Hon läste allt, begrep allt och disputerade om allt. Hon bragte ofta herrarne i förlägenhet genom sina oförtäckta spørsmål. Och när de sedan, som enda svar på hennes fråga, logo smått förlägna och sågo bort, då kunde uti hennes ögon komma ett eget uttryck, en blandning af ringaktning och grubblande svårmod, som kom dem att hastigt byta om samtalsämne.

Hon var en af societetens stjernor. Fadren innehade en hög post i landets förvaltning och var beslägtad med de förnämsta familjer. Hans förmögenhet var betydlig, och hon var hans enda barn. Man spådde, att hon snart skulle gifta sig. Men den ena säsongen efter den andra gick, utan att spådomen slog in.

Allt efter som åren gingo, förändrade hon sig. Det kom ett jägtande, oroligt uttryck i hennes blick, och hennes sätt blef ännu ombytliga-

re. Ömsom en nästan besvärlig älskvärdhet, ömsom en oartighet, som tillochmed kunde öfverskrida den gräns, som societeten satt — nog långt — för sina mest bortskämda älsklingar. Hon kunde utslunga oförskämdheter människorna midt i ansigtet. Man började smått draga sig tillbaka från henne.

Bland sina fruntimmersbekanta, isynnerhet bland de äldre, var hon i allmänhet icke omtyckt. De funno hennes sätt mot herrar opassande och hennes sysselsättningar oqvinliga. Men hon brydde sig icke det ringaste derom.

Man förlofvade henne, än med den ena, än med den andra. Men år gick efter år, och allt ännu var hon ogift.

Han var medicinare och gammal ungarl.

Torr, något ironisk, men tillika godmodig, var han både fruktad och omtyckt, men det förra ändå mer än det senare. Han hade ett sätt att visa sin öfverlägsenhet genom tonen i sin röst, en särskild rörelse med handen, som gjorde att han lätt sårade människor. Men han menade ingenting ondt dermed. Det var bara så hans sätt, och han hade mycket goda tankar om sig sjelf.

Han var duglig, energisk och praktisk, visste hvad han ville, och gick sin bestämdt utstakade väg emot sitt mål. Han gjorde alltid, och uti

allt hvad han gjorde och sade, intrycket utaf att vara en man. Han hade uti sitt väsen ingenting vekligt och drömmande. Hans själ var genomfrisk. De menniskor han mest ringaktade, voro de, som brydde sig om saker, som icke det ringaste angingo dem, som bråkade sin hjerna med frågor, hvars lösning icke hade gjort lifvet ett grand beqvämare eller trefligare. Sådant hatade och afskydde han, af natur lika mycket som af princip.

Att han så länge gick ogift var icke fruntimrens fel. Man kände en hel hop, som gerna hade lyckliggjort honom, om han blott velat. Men det var just det, som han icke ville. Han föraktade smått allt hvad qvinna hette, och bemötte sina beundrarinnor allt annat än förekommande. Dessutom hade han icke den ringaste lust att utbyta sitt beqväma ungarlslif, som tillät honom så många friheter, emot äktenskapets band.

De träffades vid hennes fars dödsbädd, dit han blifvit efterskickad.

Hon var nervös och otålig med den sjuke, och han gaf henne en skarp tillrättavising. Dagen derpå, när han satt och väntade, medan den sjuke sof, underhöll han sig med henne. Hon kom, som hon brukade, snart in på filosofiska frågor. Han lyssnade en stund tigande. Så reste han sig plötsligt, och slog handen i bordet:

„Nej, hör nu, fröken! allt det der är baraste skräp och krimskrams. Gå hellre och se till, att vattnet kokar. Jag behöfver varmt vatten för den sjuke.“

Och hon gick utan ett ord.

Han kom dagligen några gånger. Och hvar gång möttes de och talade ett par ord. Men aldrig mera återvände hon i hans närvaro till filosofin.

Hennes väsen var ombytligt. Det var som hade hon befunnit sig uti en ständig strid emot någonting, som blef allt starkare inom henne. Han var alltid densamme. Ironisk eller kärf, men alltid likgiltig.

Och dag ifrån dag blefvo hennes bemödanden att fångsla honom, likasom hon fångslat så mången annan, mera påfallande. Hennes toilett var utsökt, hon försökte att muta hans ironi genom träffande svar, hans kärfhet genom förekommande älskvärdhet. Men han ignorerade allt, tycktes icke märka någonting, och såg knappt på henne.

Så kom den dag, då hon vardt en annan.

Det låg någonting brutet öfver hennes väsen, någonting hjälplöst bedjande uti hennes blick. Den inre striden var slutad. Hon visste, att hon blifvit besegrad.

Hon älskade honom, den enda *man*, hon i hela sitt lif råkat. Och nu föll allt sken bort ifrån hennes väsen, all den ytlighet, som under

tidernas lopp lagt sig öfver hennes egentliga jag. Hon blef osökt och osminkad sig sjelf gentemot honom.

Och i samma mån, som hon öfvergaf den fordna tonen, blef han vänligare och varmare.

Det uppstod en verklig vänskap dem emellan, som från hans sida småningom öfvergick till ett varmt, aktningsfullt intresse, sådant som han ännu aldrig känt för någon qvinna.

Hennes far dog, medan allt det der pågick.

Men äfven efteråt upphörde han icke med sina besök. Man började redan tala om dem. Men vecka efter vecka gick, och ingenting vidare hördes utaf.

Att detta dröjsmål icke var hennes skuld, det såg man tydligt. Hon dolde icke sin kärlek och sin otålighet. Den långa väntan inverkade äfven menligt på hennes helsa. Hon återfick något af den fordna retligheten, hennes lynne blef ojämnt, äfven emot honom. Hon magrade. Men han behandlade henne nu helt annorlunda. Undfallande, som ett sjukt barn.

Så reste han bort, och småningom upphörde sqvallret att sysselsätta sig med de båda.

Efter ett halft år återvände han. Hans första besök gällde henne, och samma dag ännu spridde sig som en löpeld det rykte uti staden, att de voro förlofvade. Och sista skymt af tvifvel försvann, när snart derpå korten kringskickades, och det unga paret gjorde sina visiter.

Alla voro ense om att hon var oigenkännelig. Så mild, så mjuk, så förekommande — så strålande lycklig. Intet spår varsnades mera af det fordna nyckfulla väsendet. Tillochmed hennes fruntimmersbekanta medgäfvo, att hon blifvit qvinligare efter sin förlofning.

Förlofningstiden var icke lång. Ingendera hade orsak att uppskjuta bröllopet. Det stod snart derpå.

De hade varit gifta i sex år.

Någon märkbar förändring var icke synlig, hvarken hos honom eller hos henne. Lifvet förde dem båda steg för steg framåt på en jemn, utstakad väg, precis så, som han tyckte om det. Ingenting ingrep alvarsamt störande, ingenting hindrade den sakta afrundningen af deras personligheter i dagens små och större händelser. Han blef allt stadigare och solidare. Han gjorde nu, mera än någonsin förut, intrycket utaf att vara en man, nu när han var make och familjefar. Hon utvecklade allt mera sina qvinliga egenskaper. Man hade nästan alldeles glömt, hurudan hon fordom varit. Det var som en saga, när man nu såg henne — så qvinlig och stilla . . .

Hennes tre barn voro förtjusande. Vackra, friska, originella, rikt utrustade på hufvudets vägnar. Hon lefde blott för dem, ledde sjelf deras uppfostran, öfvervakade deras lekar och lemnade dem aldrig ur sigte. Och aldrig var hon lyck-

ligare, aldrig var hennes leende mera strålande, än när hon var med dem. Annars var hon tyst och något reserverad.

Sqvallret visste berätta, att hon det första året, innan äldste gossen föddes, varit mycket olycklig. Men folk pratar nu så mycket, och det enda de framdrogo som bevis för detta påstående, hennes nervösa retlighet och den melankoli hon då lidit utaf, kunde lika godt och mera naturligt förklaras genom hennes tillstånd. Nej, man behöfde då blott komma och se henne bland sina barn, se hennes leende, den strålande blick hon fäste på sin äldste son, för att tydligt se, att hon var fullkomligt lycklig.

En egendomlighet från fordna tider hade hon dock bibehållit. Hon kunde plötsligt midt uti ett arbete eller ett samtal falla i tankar. Eller egentligen i en sorts tanklöshet. Då slutade hon upp att arbeta, och blicken, som gled ut i rymden, bortom det hon såg, blef tom och stirrande. Tillochmed när hon var med sina barn kunde detta hända, och då glömde hon att svara på en fråga eller att le åt en anmärkning, för att med slappt nedhängande händer förlora sig uti denna underliga tanklöshet, der hon ingenting hörde och ingenting såg. Men ingen märkte det, icke ens hon sjelf.

Äfven hennes lifsåskådning, som fordom varit bizarr och vexlande, hade med tiden småningom mera närmat sig hennes mans. Den var

lugnare, afrundad — mera praktisk. Hon hade icke mera tid att så mycket sysselsätta sig med teorier, nu, när verkligheten fått tag uti henne. Och småningom förlorade hon äfven lusten dertill. Hon skydde nu nästan alla de filosofiska spörsmålerna hon fordom varit så intresserad utaf. Nu slapp hon ju att sväfva ut i det oändliga, nu, när hon funnit lyckan i det ändliga, när hennes lif var fylldt, när hon kände fast botten under sina fötter.

De hade varit gifta i sex år.

Det var längre fram på höstvintern, då hennes man gjorde en tur öfver till Stockholm.

Hösten hade varit ovanligt mild. Träden voro löflösa, men marken var ännu bar, ja, visade tillochmed på mera skyddade ställen spår af frisk grönska. Höstsölen sken i långa sneda strimmor öfver byggnadstaken. De nakna grenarne aftecknade sig i skarpa konturer snedt öfver vägen . . .

Han hade rest samma eftermiddag.

Mot aftonen började moln komma upp vid östra horisonten. En tung, mörk molnbädd. Marken började hårdna. Det frös på.

Hon lade barnen tidigare än vanligt till sängs. Hon satt ännu en stund och talade med dem. Sjöng och berättade sagor, till dess de somnade.

Hon gick in i sängkammaren. Hon kände sig trött och ville äfven lägga sig tidigare.

Hon kom fram till fönstret och skulle som vanligt fälla ner gardinen till natten.

Det var en vacker afton. Den hälft af himmeln, som hon hade framför sig, var klar, spelande i mörkblå skiftningar. Enstaka långa molnstrimmor kommo dit från öster, och lågo allt emellanåt öfver månskifvan. Skenet var vexlande och oroligt, det kom glimtvis . . . medan de långa molnstrimmorna foro öfver himmeln . . .

Hon stod en lång stund och såg ut. Hon hade redan tagit gardinsnöret i handen, men hon fäste det åter, medan det oroliga ljuset kom in genom fönstret, och rummet ömsom upplystes, ömsom mörknade . . . Hon stod och såg ut. Händerna hängde slappa ner och blicken gled ut i rymden, tom och stirrande . . .

Så gick hon till sängs. Och så snart hon lagt sig, föll en tung sömn öfver henne. Gardinen förblef uppdragen.

Det stack genom hennes slutna ögonlock. Hon vaknade, såg att morgonen hade kommit, och påminte sig att hon föregående afton icke fällt ner gardinen. Hon reste sig yrvaken, svepte en sjal omkring sig och gick för att fälla ner den.

Men hon stannade med ens, fullt vaken, och stirrade ut, medan det gamla uttrycket kom i hennes ögon . . . blef allt starkare . . . så starkt att det fördjupade sig till någonting medvetet . . .

En låg, blekgrå himmel. Man urskilde icke ett enda enskildt moln, allt var bara en jämn, entonig yta. Likaså jorden. Snötäcket låg så hvitt och jämnt deröfver, alla skarpa kanter voro

öfvertäckta, utplånade. Och allt ännu fortfor snöfallet. Icke starkt, tätt och hastigt. Man kunde nästan räkna de enskilda flingorna, som med plågsam långsamhet gled ner genom den grå luften — den ena efter den andra — och lade sig ner på den hvita marken — den ena efter den andra —

Och så tyst var det. Icke en vindfläkt, icke ett ljud störde denna stillhet, och icke en vexlande ljusreflex denna välgörande, lugna färgton — hvit och ljusgrå — ljusgrå och hvit . . .

Det kom som en blixst öfver henne. En obegriplig känsla af tomhet, längtan, hunger efter någonting — någonting — som hon gått och väntat på, och som aldrig kommit. Och nu, nu var det för sent — för sent . . .

Hon öppnade och slöt munnen, som droge hon efter andan, medan hennes händer knöto sig som i kramp . . .

Uti rummet bredvid gret hennes gosse.

Hon ryckte till och släppte häftigt snöret. Gardinen for ner med ett brak. Ingenting mera syntes af denna hvita snö, af denna grå himmel. Hon hade icke lemnat en springa. Icke en enda.

Så gick hon in till sin gosse.

Staden prästskap — utan undantag —
kände sig besviken. Unga pastor Berg var inte det
de hoppade han skulle tillfylla hans plats efter sin
på en gång till den förflutna församlingen.
Staden
betraktades. Hans predikningar hade varit all-
män uppskattning. Den var kraftig och på sa-
ken gående. Den unge prästhandlens talade
med ord och handling.

EN SÖNDAGSSKOLA.

Vid valen följde nästan alla öfver på honom.
Säkligt vore han varit försatt uti kon-
nont. Han sig så ung, så rik, så god, och så fr,
med ett mörkt, ståtligt utseende och en
stora, något starriska ögon. Munnens
var något stor, men läpparne mycket röda, och
när han talade, så öppnade han den så, att båda
tandraderna syntes. Och han hade vackra tänder.

Kyrkoherden sjelf, den gamla strögs prä-
sten Stang, uttalade sin särskilda gläde öfver
dessa väl. Det var på en måndag, och en om-
budsbröder. Prösten hade med anledning af det

EN SÖNDAGSSKOLA

Stadens presterskap -- utan undantag -- kände sig besviket. Unge pastor Berg var icke det de hoppats han skulle blifva. Han hade råkat in på en farlig väg. Han började luta åt sekterismen.

Han var anställd som kapellan vid stadens hufvudkyrka. Hans profpredikan hade väckt allmän uppmärksamhet. Den var kraftig och på saken gående. Den unge prestkandidaten talade med eld och hänförelse.

Vid valet föllo nästan alla röster på honom. Särskildt voro fruntimren förtjusta uti honom. Han såg så ung ut, nästan som en gosse, och så fin, med sitt mörka, slätrakade ansigte och sina stora, något svärmiska ögon. Munnen var något stor, men läpparne mycket röda, och när han talade, så öppnade han den så, att båda tandraderna syntes. Och han hade vackra tänder.

Kyrkoherden sjelf, den gamla stränga prosten Stang, uttalade sin särskilda glädje öfver detta val. Det var på en middag hos en embetsbroder. Prosten hade med anledning af det

nyss timade valet hållit ett tal, der han framhöll nödvändigheten utaf att friskt, ungt lif skulle komma in i statskyrkan. — „Unga krafter med större vyer, och framför allt med mera entusiasm — hänförelse — mina älskade vänner! — Verklig hänförelse — det är det som behöfs —“

Prostens blick hade vid dessa ord träffat gamle pastor Murgrén, om hvilken man visste, att han var missnöjd med valets utgång. En brorson till honom hade äfven bemödat sig om att erhålla platsen.

Pastor Murgrén var icke omtyckt. Hvarken bland sina embetsbröder eller uti församlingen. Hans lynne hade förbittrats genom ständiga motgångar. Efter trettio års oafbruten tjänstgöring hade han icke kommit sig längre än till pastor vid hufvudstadens församling. Men det kom sig deraf, att han hade en så svår natur. Han hade öfverallt haft otur och råkat i gräl, endera med sina förmän, eller med församlingen. Att det ändå hade gått honom så pass väl, var hans hustrus förtjenst. Ty pastorskan Murgrén var en klok qvinna, som förstod att skickligt reparera de skador hennes mans tölpiga häftighet förorsakade, och som hade räddat honom ur mången knipa. Hon var lika litet omtyckt som mannen, men man hade respekt både för hennes kloka hufvud och hennes skarpa tunga.

Efter qvällsvarden, när hela familjen var samlad till aftonbönen — det var då, som dagens

nyheter brukade dryftas — meddelade pastorn sin hustru, att pastor Berg blifvit vald.

„Berg . . . har han? — Unge pastor Berg —“ Pastorskan föll i tankar . . .

Medan mannen gaf sin vrede luft och for ut mot församlingen, som valt en sådan pojke till sin själasörjare, satt den kloka frun helt tyst. Så såg hon en stund tankfullt bort på sin äldsta dotter — hon gick sen sista våren på tjuguan-dra året — lade sin hand på den upprörda man-nens axel, och sade saktmodigt:

„Åh, Alfred — hvarföre skall du tala så? Är det rätt gjort, min vän? Du kan icke veta, hvilken dold mening Herren har med det här. Ja, jag medger att det är vågadt att sätta en ung, oerfaren och obepröfvad man till väktare för odödliga människosjälar, men Herrens vägar äro outransakliga, och ofta kan det vi sörja öfver genom hans nåd blifva en rik källa till välsignelse.“

Pastorn såg något förbryllad ut. Han kunde nu icke begripa på hvilket sätt pastor Berg kunde blifva dem till en välsignelse. Men han var van vid att blindt lita på Augusta. Hon visste all-tid råd, der han stod handfallen. Och han lug-nade sig, och höll aftonbönen.

Men småningom förlorade presterna sin goda tanke om den nye embetsbrodern. Pastor Berg var dem icke i lag.

Icke därför att kyrkan alltid var öfverfull, när han predikade. De goda presterna voro vana

vid att halfsofvande inför en halfsofvande församling predika om trons undergörande makt, och om saligheten att vara Kristi lärjungar — men det var hans böjelse att ansluta sig till sekteristerna, som på alvar oroade dem. Han deltog uti deras möten, hade engång uti tidningen offentligt uppträdt till deras försvar, och stod uti ett varmt vänskapsförhållande till en engelsman, som reste omkring och predikade. Ja, på senare tider hade han börjat umgås uti rådman Friis hus, och rådman Friis — det var han, som hade de många döttrarna — hörde till de ifrigaste sekteristerna. Det stod illa till med pastor Bergs själ!

Pastorskan Murgrén hade genom sin man ofta bedt kapellanen besöka dem. Men han hade alltid afböjt inbjudningen. Han hade icke tid, sade han.

Så hörde pastorskan om hans bekantskap med rådman Friis.

Hon kom en lördag eftermiddag, just då pastorn höll på att skrifva sin predikan, in på hans studerkammare.

„Alfred, min vän!“ Pastorn såg upp. „Jag har i dessa dagar mycket tänkt på vår stackars vilseledda unge vän —“

Pastor Murgrén var på dåligt humör. Han var det alltid, när han skulle skrifva sin predikan. Ty han var ingen ordets man, och det föll sig svårt för honom att uttrycka sig. „Hvem i — Herrans namn menar du?“ sporde han kärft.

„Pastor Berg,“ sade frun.

„Lemna mig nu engång i fred; man har då endast förargelse utaf honom. Alla fruntimmer äro galna i den skägglösa pojken, och du är precis som de andra.“

„Alfred,“ sade frun, mildt förebrående. „Är det ord, som lämpa sig för en Herrens tjenare? Min stackars vän, du är väl så utbråkad nu igen, att du icke mer vet hvad du säger. Ja, arbetet är tungt ibland, alltför tungt, så att modet svigtar, och krafterna vilja taga slut. Men man måste hafva tålmod och bida sin tid i arbete och stillhet. Skördetiden kommer nog engång, blott man låter Herren råda.“

Pastor Murgrén kände sin hustru. Han lade med en suck undan pennan, och lutade sig tillbaka i stolen: „Du ville säga —?“

„Ja, jag ville tala med dig angående pastor Berg. Jag har hört att han är i fara att komma ifrån den rätta vägen. Prostinnan berättade i går, att han umgås hos rådman Friis. Är det sant?“

„Ja, det är det visst.“

De tego båda en stund. Pastorn satt med knäppta händer. Så sade han helt åpropös, utan att se på sin hustru:

„Man säger tillochmed, att han skall vara förlofvad med yngsta fröken Friis.“

Det tändes en eld i pastorskans ögon.

„Jaså, såges det verkligen? Ja, rådmanskan

Friis vet nog att lägga ut sina nät. Den fula, tölpiga Anna Friis!“

Pastorn svarade icke. Efter en paus sade pastorskan med mild röst:

„Alfred, min vän —“ Pastorn såg från sidan på henne. „— Jag tror icke, att vi gjort rätt uti att så der lemna vår unge broder åt sig sjelf. Han står ensam, utan vän och rådgifvare, prisgifven åt alla frestelser. Då få onda makter lätt välde öfver själen.“

„Jag har ju bjudit honom hit — flere gånger,“ sade pastor Murgrén.

„Tycker du, att vi dermed hafva gjort allt hvad vi böra göra? En människosjäl är dyrbar i Herrens ögon! Vi få icke låta honom förgås.“

„Men hvad kunna vi då göra?“

Pastorskan funderade ett ögonblick. „Man måste vara klok,“ sade hon. „Det gäller här en människosjäls eviga väl eller ve. Men att låta honom förgås uti djefvulens snaror, utan att räcka honom en hjälpsam hand — nej, det har ingen kristen rättighet till.“

Hon gick till dörren: „Jag skall nog tänka och handla, min vän. Blott du uti bönen bär honom inför Herren.“

Pastor Murgrén återvände till sin predikan.

Att någonting måste göras, att det var hög tid att ingripa uti sakernas gång, det hade pastorskan Murgrén klart för sig.

Följande dag, vid middagsbordet, sade hennes man:

„Seså, nu har Berg råkat i händerna på fröken Gardtman.“

„Råkat i händerna på —“ upprepade frun.

„Ja. De fundera på att få i gång en söndagsskola. Efter engelskt mönster, naturligtvis. Ingenting annat duger ju i fröken Gardtmans ögon. Och nu har hon fått Berg till att hjälpa sig —“ Han skakade på hufvudet och såg med ett hopplöst uttryck på hustrun.

Pastorskan åt, utan att förändra en min. Så lade hon ner knifven.

„En söndagsskola? Jaså — huru vet du det?“

„Jag hörde af prosten, att det i dag skall hållas ett möte hos Berg i hans våning. Naturligtvis endast sekterister.“

Om det fans en människa, som pastorskan Murgrén afskydde ännu mera än rådmanskan Friis, så var det gamla fröken Gardtman. Hon var en bland de största ifarne för den frikyrkliga riktningen och hade gjort några resor till England enkom för att studera de religiösa förhållandena der. Hon hade medfört starka intryck derifrån och efter sin återkomst satt nytt lif uti sektväsendet i hemlandet. Hon gällde bland sina meningsfränder för ett bland Herrens utvalda redskap. Hon var outtröttlig uti att vandra omkring i de mest aflägsna stadsdelar, predika för trashankar och vilseledda unga flickor, och ut-

dela små traktater, öfversatta från engelskan. Hon höll dagligen i sitt hem en bönestund, till hvilken alla vänner församlade sig, och der de sjöngo och bådo tillsammans. Hon var lång och mager, hade ett mildt ansigte med ljusblå ögon och ett fast något knipet drag kring munnen och bar håret uppsatt i korkskruflockar. För resten hade hon i tiden varit lärarinna vid en offentlig skola, hade för åtskilliga mindre försummersers skull blifvit afsatt och lefde nu på — ja, hvarpå, det visste ingen så noga. Men sin utkomst had hon i alla fall.

Hon var syster till rådmanskan Friis och hade först helt nyligen gjort kapellanens bekantskap. Men pastorskan Murgrén visste att till fullo uppskatta betydelsen utaf denna bekantskap. Ty fröken Gardtman var ett fruntimmer med kraft och vilja, och om hon engång fick pastor Berg i sina händer, då var det slut — — —

Pastorskan åt sin middag försänkt i djupa tankar, men med ett bestämdt uttryck i ansigtet, som hade hon fattat ett beslut. Efter midnatten gick hon genast ut. —

Pastor Berg ville inrätta en söndagsskola.

Det var fröken Gardtman, som hade bragt honom på denna ide. De hade råkat en afton hos rådmann Friis, och hon hade genast lagt beslag på den unge presten. Hon hade i glödande färger målat eländet bland arbetarebefolkningen, och hade derigenom satt hans lätraröda fantasi

i verksamhet. Följande dag följde han henne på hennes vandringar ut till stadens utkanter, och allt det elände han der såg, hade med ens bragt en länge närd tanke till mognad. Ja, han ville stiga ner till folket, ville blott verka bland dem, som lefde i mörker och olycka, offra sina krafter och sitt lif för dem . . .

De kommo öfverens om ett möte, der det skulle rådslås om lämpliga mått och steg i och för inrättandet af en söndagsskola för arbetarenes barn.

Pastor Berg gladde sig vid tanken på detta möte. Han ville inleda det med ett tal. Och det gjorde honom ett nöje att tala, ty han talade väl och blef lätt hänförd af sitt ämne. Och ämnet var denna gång så stort och rikt.

När han om aftonen satt i sin studerkammare, och i tankarna genomgick talet, berusades han af sina egna ord. Han såg i andanom skolan redan uppstå fullfärdig, såg huru den spridde välsignelse uti hemmen, ryckte barnen undan förderfvet, och genom dem inverkade äfven på föräldrarne. Huru han ville leda dem, vaka öfver dem vara outtröttlig! Och han kände, han visste så säkert, att han icke skulle arbeta förgäfvets, att Herren skulle gifva sin välsignelse till detta företag.

Det var längre fram på eftermiddagen, som vännerna samlades i kapellanens våning. Fröken Gardtman, rådmanskan Friis, några andra fruntimmer och ett par yngre theologistuderande.

Det var egentligen aldeles tillfälligtvis, som kapellanen råkat in bland sekteristerna. Han hade visst alltid haft sympati för den frikyrkliga riktningen — den gaf mera frihet åt individen, mera tillfälle att utveckla och använda sina anlag — men att på alvar skilja sig ifrån kyrkan, derpå hade han aldrig tänkt. Men han fann genast så mycket sympati bland dessa människor. Så kom vänskapen med engelsmannen, bekantskapen med rådmän Friis, och så hade han så småningom sakta glidit dit öfver. Och han kände sig så väl bland dem, var uppburen och afhållen. Han fann der ett så rikt andligt lif och ett så vaket intresse för allt, som rörde Guds rike. Intet småaktigt fasthållande vid gamla former, icke någon ängslig hänsyn till rang och ålder. Det enda, som i deras ögon hade värde, var ifver och förmåga. Ja, pastor Berg kände, att här var hans rätta arbetsfält . . .

Han gick af och an i rummet, något upprörd, medan hans gäster slagit sig ner kring bordet. Psalmen var redan sjungen, bönen hållen. Han skulle just taga plats vid bordet, för att börja tala, då det ringde.

Kapellanen sjelf gick för att öppna. Ja, der stod han! Det var pastorskan Murgrén.

Hon stod i dörren med sitt allrablidaste leende. Hon hade ju gått rätt? Det var ju här, som mötet skulle hållas? För en söndagsskola? Det var en sak, som redan länge legat henne

varmt om hjertat. Pastorn ville ju tillåta henne att deltaga uti församlingen? Fast hon kanske icke var väntad? —

Hon räckte ut sin hand vid de sista orden, och pastorn tog den och framstammade att — ja, att det gjorde honom ett stort nöje, förstås.

„Nej, nej, min käre unge vän! Oss emellan inga fraser. Hjertlig öppenhet, så som det anstår tvenne medbröder i Kristo. Är det icke så? — min käre unge vän! —“ Och pastorskan tryckte åter hans hand och såg så hjertligt och moderligt kärleksfull på honom, att han, följande en hastig impuls, icke mindre varmt tryckte hennes hand.

Hon behöll den uti sin, medan de gingo in i salen. Och hand i hand stego pastor Berg och pastorskan Murgrén in till de församlade.

Det uppstod en plötslig tystnad. Man hade icke vetat hvem som kommit, och ingen hade väntat att se pastorskan Murgrén. Fröken Gardtman blef röd öfver hela ansigtet. Hon hade med pastorskan Murgrén haft några obehagliga uppträden, som hon ännu väl kom ihåg . . .

Men pastorskan lät sig icke bekomma. Hon smålog vänligt åt alla sidor, uttryckte sin hjertliga glädje öfver att finna så många bekanta bland de församlade, tryckte rådmanskan Friis' hand . . . Hon var idel solsken . . .

„Det fins väl ännu en liten plats ledig? — käre herr pastor — eller huru? —“

Hennes blick hvilade på länstolen uppe vid fönstret. Pastorn, allt ännu litet förvirrad utaf det oväntade afbrottet, skyndade att lyfta den fram till bordet. Fröken Gardtman fick lof att draga sin stol litet åt sidan, så att pastorskan skulle få rum bredvid kapellanen.

Der satt hon nu och tog helt makligt fram stickstrumpan ur piraten.

„Pastorn ursäktar väl? — När man är moder till en stor familj, måste man se till att samvetsgrannt använda hvarje tidsmula. Det är mitt söndagsarbete — strumpor åt de fattiga. I hvardagslag hinner jag icke dermed.“

„Som pastorskan behagar.“

Det blef en paus. Kapellanen harklade sig några gånger. Han kände sig helt förlägen till mods.

Han hade hört mycket ondt om pastorskan Murgrén. Hon var en af de mest fanatiska anhängarne af statskyrkan och uppfylld af blindt hat mot alla, som vågade tänka annorlunda än hon. En ondskefull, intrigant person. Så hade man skildrat henne. Och nu kom hon der, så ifrig och full af deltagande, och så enkel och flärdlös i hela sitt uppträdande. Kapellanen kände inom sig en hel revolution emot förutfattade begrepp. Och medan tankarne förvirrade tumlade om i hans hjerna, såg han med hvilken mörk blick fröken Gardtman besvarade pastorskans vänliga ögonkast . . .

Skulle han hafva misstagit sig? Skulle han råkat ut för menniskor, som bakom slöjan af gudsfruktan och brinnande nitälskan dolde egoism och kärlekslöshet? —

Allas ögon voro riktade på honom. Han måste börja sitt tal. Han sökte samla sina tankar, och likasom för att hos dem söka hjälp gled hans blick öfver de församlade. Men han tyckte med ens att de alla sågo så likgiltiga och ointresserade ut. . . Till dess han mötte pastor-skans blick, så full af spänd förväntan, varmt, uppriktigt deltagande. Han kände sig helt varm om hjertat, och hänförelsen för hans ämne återvände till honom. Han började.

Först framställde han i korta, enkla drag söndagsskolans utvecklingshistoria i England. Så kom han öfver på hemlandet. Han uttalade hoppet om att den evangeliska rörelsen måtte äfven i vårt land växa till i kraft och renhet inför Herren. Men dertill behöfdes en stark, sjelfförsakande anda hos de troende. Det var ett mödosamt arbete Herren förelagt dem. „Eländet är stort hos oss och mörkret djupt. Man kan gråta tårar af blod, mina vänner, när man ser allt det förderf, all den sedliga förruttelse, som herskar bland arbetarebefolkningen. Barn, födda af kristliga föräldrar, genom det heliga dopet upptagna inom Kristi församlings moderssköte, som aldrig, *aldrig* hört talas om att de ega en förlossare, som utgjutit sitt oskyldiga dyra blod för deras synders skull —“

Hans ögon flammade under det han talade, och mellan de skägglösa läpparne glänste de hvita tandraderna fram. Pastorskans stickstrumpa hade sjunkit ner i famnen, medan hon satt med hakan stödd mot handen och ögonen fästade på den unge prestens mun, försänkt i djupa tankar. Och småningom kom ett stilla leende fram öfver hennes ansigte . . .

Kapellanen fortsatte. Att återföra dessa stackars barn till deras himmelske fader, det var den uppgift, som Herren i sin oändliga godhet gifvit sina lärjungar, då han sagt: Låter barnen komma till mig. Han hade gifvit dem ordets makt, han skulle äfven gifva dem kärlekens anda. Den anda, som har pånyttfödt hela menskligheten uti kristendomen . . . — „Blott då kunna vi uträtta någonting, om denna himmelska förbarmande kärlek brinner uti våra hjertan. Kärleken till de arma vilseledda fåren.“

Han berättade några drag ur deras lif, om deras okunnighet, deras djupa elände, deras syndiga förvillelser. Och hans vackra, djupa röst darrade, och tårar stodo uti hans ögon. „Hjertat blöder, när jag tänker derpå. O, mina älskade vänner, hvad är all lekamlig nöd, allt yttre elände? Huru försvinner det icke, när man tar i betraktande deras sjäalars tillstånd, deras andliga förslappning. Min anda brinner uti mig att bringa dem hjälp och försoning, att upplysa mörkret de famla uti, att föra de törstande fram till lif-

sens källa och der läska dem med evighetens vatten. O Gud, du, som sjelf tändt den himmelska elden uti våra själar, hjelp att den brinner, brinner med aldrig tröttnande ifver, så att vårt arbete välsignas, på det att alla må se dess frukter, och prisa vår himmelske fader. Amen.“

Han teg. Medan pastorskan med ena handen förde näsduken upp mot sitt ansigte, räckte hon den andra åt den unge mannen.

„Tack! Tack! — min käre unge vän! De orden har Herren sjelf lagt uti er mun. O, det är en kostelig gåfva af den Allsmäktige att ega ordets makt och hjertats sanna hänförelse. Ja, hvem får icke kraft att försaka det jordiska och att fullt hängifva sig åt Herren, när man hör sådana ord!“

Kapellanen höll pastorskans hand, medan han — ännu helt upprörd — såg på de församlade. De sutto alla tysta. Rådmanskan Friis höll näsduken för ögonen. Fröken Gardtman hade dragit sin stol så långt som möjligt bort ifrån pastorskans, och stirrade stelt framför sig. Studenterna sågo ner, ett gammalt fruntimmer satt och snyftade — men kapellanen tyckte, att intet af dessa ansigten bar den sanna hänförelsens uttryck. Så kände han åter en sakta sympatiserande handtryckning och han hade en känsla utaf att han talat endast till pastorskan Murgrén, att blott hon förstod honom.

Nu tog pastorskan till ordet. Hon ingick

med värme uppå allt det, som kapellanen sagt. Men så visste hon att skickligt, likasom i förbigående, betona de svårigheter, som reste sig emot detta företags omedelbara utförande. Dertill behöfdes långa, alvarliga förberedelser, om det icke skulle blifva ett hastverk. För resten, framförallt, en liten fond för anskaffandet af böcker, skrifmaterial o. s. v. Först måste man rådslå om lämpliga mått och steg att få ihop denna fond. Hon kände så noga till allt det der. Hon hade sjelf engång stått i spetsen för ett liknande företag. Och som vice ordförande uti en större välgörenhetsförening, som hade sitt arbetsfält i samma distrikt, der pastor Berg ville inrätta sin söndagsskola, visste hon noga besked om befolkningens förhållanden. Hon hade sjelf öfvertygat sig om uti hvilket tillstånd de stackars människorna lefde, på sina många besök der.

Fröken Gardtman hviskade åt sin granne, att det enda pastorskan Murgrén gjort uti välgörenhetens tjenst, var att springa med listor — hos andra. Sjelf gaf hon just aldrig någonting.

Hon hade hviskat ganska högt, så ett kapellanen hörde det. Han rodnade som en skolgosse och såg helt skrämnd på pastorskan. Men pastorskan såg blott med en lång, sorgsen blick öfver till fröken Gardtman. Så smålog hon vemodigt, suckade, och återtog sin stickstrumpa.

Pastor Berg kände sig riktigt uppretad mot fröken Gardtman. Och om en sådan baktalerska

hade han kunnat hysa så höga tankar. Och när den gamla fröken nu i sin tur kom med ett förslag, som gick ut på att så snart som möjligt öfvervinna eller kringgå dessa svårigheter, hvilkas betydelse hon ingalunda underskattade, men som i intet fall finge hindra utförandet af planen, fick hon ett kort, nästan ovänligt svar af pastorn. Det var ännu för tidigt, denna sak finge icke bedrifvas som ett hastverk, som pastorskan Murgren mycket riktigt anmärkt. Och han vände sig till pastorskan och sade, att det egentligen blott varit ett litet förberedande möte, i afsigt att väcka intresse för saken.

„Och det har sannerligen lyckats herr pastorn,“ inföll pastorskan lifligt. „Jag känner mig riktigt varm och upplyftad.“ Hon lade ihop sitt arbete. „Ja, skulle nu pastorn kunna skänka mig några minuter i enrum, efter det bönen blifvit hållen?“

Ja, det kunde han visst.

Det var honom mycket kärt, att mötet så hastigt kom till ett slut. Han hade med ens förlorat allt intresse för saken, åtminstone med dessa medarbetare.

Bönen blef hastigt framsagd. Han misstog sig ett par gånger, och fick taga om.

Man bröt upp. Pastorskan gaf handen åt hvar och en. Också åt fröken Gardtman. Kapellanen observerade huru varmt hon tryckte den gamla frökens hand. Ja, här var då verk-

ligen en lefvande afbild af den sanna kristliga kärleken. Och han, som hade kunnat tro allt det fula man sagt om henne!

När de voro ensamna, kom pastorskan fram till honom och tog båda hans händer uti sina. Hon kunde icke nog starkt uttrycka, hvilken innerlig glädje hon haft utaf detta möte. Allt det, som hon hört om pastor Berg, hade gjort att hon riktigt längtat efter att få göra hans personliga bekantskap. Och hon var så glad öfver att han var precis sådan, som hon föreställt sig honom. Uti hvarje ord han sade låg ett sådant uttryck af sannfärdighet och nitälskan, en sådan verklig, uppriktig sträfvan. Men alla de inbjudningar hon ställt till honom, genom sin man, hade hittills varit fruktlösa — —

Pastor Berg rodnade starkt. Ja, han hade icke hunnit —

„Jag vet, jag vet. Inga ursäkter, det behöfs icke oss emellan. Ty vi äro ju vänner, icke sant? Ja, min man skulle också så glädja sig, om pastorn ville komma. Han talar om pastorn med ett sådant varmt intresse, en sådan innerlig kärlek.“ Och så insmög hon helt behändigt en inbjudning, och innan han visste ordet af, hade kapellanen antagit den.

„Så kunna vi också närmare talas vid angående söndagsskolan. Jag har redan länge funderat på den saken. Och mina döttrar vilja äfven bistå. De längta så efter att få göra nå-

gonting till Guds ära. Pastorn kommer ju riktigt snart, eller huru?"

Ja, det ville han. Mycket snart.

Ingen utaf dem nämnde ett ord om de andra deltagarene uti mötet. Men när kapellanen följde ut pastorskan, sade han, att det skulle vara honom mycket angenämt, om han hädanefter uti alla sina svårigheter finge vända sig till henne. När man var ung som han, egde man icke ännu någon grundlig människokänedom, och man kunde då lätt misstaga sig och taga sjelfrättfärdighet och egenkärlek för uppriktig trosnit. Och pastorskan smålog och tryckte hans hand, och sade att det gjorde riktigt godt att finna en sådan anspråkslöshet.

När han hjälpte kappan på henne, frågade hon på engång, om han icke redan i afton ville komma, nu genast följa med henne hem. Och kapellanen hade ingenting att invända emot detta förslag.

„Ser du min vän,“ sade pastorskan om aftonen till sin man, „det blir allt bra, blott man bidar sin tid, och för resten låter Herren råda.“

Pastorskan låg der i sin hvita nattdrägt, med bibeln uppslagen framför sig. Hon brukade vanligtvis läsa ett kapitel innan hon somnade.

Pastorn var på dåligt humör. Han hade varit det hela aftonen. Han mumlade någonting, som hon icke hörde.

„Hvad sade du?“

„Lemna mig i fred,“ sade pastorn vresigt.
„Och släck ändtligen det välsignade ljuset. Jag är trött och vill sofva.“

Denna gång gjorde pastorskan honom inga föreställningar. Hon var alltför lycklig. „Staccars min vän —“ sade hon blott och klappade honom varsamt på hufvudet.

Så slog hon omsorgsfullt till bibeln, och släckte ljuset. — — — — —

Men utaf söndagsskolan blef ingenting.

Huru det kom sig så, visste kapellanen sjelf icke så noga. Det talades visst derom — i början. Men så kommo så många svårigheter, och intresset slappades allt mera. Och småningom gled hela idén öfver i glömska. För resten var det icke förunderligt, att han glömde alltihop, ty pastor Berg fick snart nog annat att tänka på . .

Efter några veckor skickades förlofningskortet omkring. Alldeles nöjd var pastorskan icke, ty kapellanen hade valt den yngre af döttrarna. Men det fick nu vara detsamma.

På pastorskans uttryckliga önskan fingo äfven rådmanskan Friis och fröken Gardtman ett kort. Och kapellanen såg häruti åter ett nytt bevis på hennes kristliga kärlek.

Först debiterade med en roman i tre delar. Romanen hette: Depravation.

FRAMGÅNG.

Det var en föl titel, och boken var också föl. Attman... Och publiken såde... boken hette... ut hvarandra... de gå alltid hand i hand. Ja, och så kommo alla öfverens om att boken var i hög grad oönskad och förfärlig, rentas dålig.

Man talade en del mycket om Depravation. Till dess ordet fick en viss klang. Ikke som af sig, men som af guld. En sakt, något tung och djöfnad öfver påkän klang.

Men så var det icke gånst. I början, när boken först kom ut, talade ingen ut om den. Och den hade väl också i längden lyckligt önmärkt, om den icke tillförlitligheten ut af... hylfapöden!

Det var denna oönskadhet, som först väckte allmänhetens uppmärksamhet, och som följde på näst ut boken och dess författare. Det var

Die erste Sitzung des Ausschusses fand am 1. März 1891 statt. In derselben wurde die Tagesordnung für die ersten vier Sitzungen beschlossen. Die zweite Sitzung wurde am 8. März abgehalten. In derselben wurde die Tagesordnung für die nächsten vier Sitzungen beschlossen.

Die dritte Sitzung wurde am 15. März abgehalten. In derselben wurde die Tagesordnung für die nächsten vier Sitzungen beschlossen. Die vierte Sitzung wurde am 22. März abgehalten. In derselben wurde die Tagesordnung für die nächsten vier Sitzungen beschlossen.

Die fünfte Sitzung wurde am 29. März abgehalten. In derselben wurde die Tagesordnung für die nächsten vier Sitzungen beschlossen. Die sechste Sitzung wurde am 5. April abgehalten. In derselben wurde die Tagesordnung für die nächsten vier Sitzungen beschlossen.

FRAMGANG

Die siebente Sitzung wurde am 12. April abgehalten. In derselben wurde die Tagesordnung für die nächsten vier Sitzungen beschlossen. Die achte Sitzung wurde am 19. April abgehalten. In derselben wurde die Tagesordnung für die nächsten vier Sitzungen beschlossen.

Die neunte Sitzung wurde am 26. April abgehalten. In derselben wurde die Tagesordnung für die nächsten vier Sitzungen beschlossen. Die zehnte Sitzung wurde am 3. Mai abgehalten. In derselben wurde die Tagesordnung für die nächsten vier Sitzungen beschlossen.

Die elfte Sitzung wurde am 10. Mai abgehalten. In derselben wurde die Tagesordnung für die nächsten vier Sitzungen beschlossen. Die zwölfte Sitzung wurde am 17. Mai abgehalten. In derselben wurde die Tagesordnung für die nächsten vier Sitzungen beschlossen.

Die dreizehnte Sitzung wurde am 24. Mai abgehalten. In derselben wurde die Tagesordnung für die nächsten vier Sitzungen beschlossen. Die vierzehnte Sitzung wurde am 31. Mai abgehalten. In derselben wurde die Tagesordnung für die nächsten vier Sitzungen beschlossen.

Die fünfzehnte Sitzung wurde am 7. Juni abgehalten. In derselben wurde die Tagesordnung für die nächsten vier Sitzungen beschlossen. Die sechzehnte Sitzung wurde am 14. Juni abgehalten. In derselben wurde die Tagesordnung für die nächsten vier Sitzungen beschlossen.

Han debuterade med en roman i tvenne delar. Romanen hette: Depravation.

Det var en ful titel, och boken var också ful. Åtminstone sade kritiken det. Och publiken sade naturligtvis detsamma. Publiken och kritiken hafva vanligtvis en instinktlik förnimmelse af hvarandras känslor vis å vis en novitet. Och de gå alltid hand i hand. Ja, och så kommo alla öfverens om att boken var i hög grad omoralisk och förderflig, rentaf dålig.

Man talade en tid mycket om Depravation. Till dess ordet fick en viss klang. Icke som af stål, men som af guld. En sakta, något tung och dämpad, men pikant klang.

Men så var det icke genast. I början, när boken först kom ut, talade ingen just om den. Och den hade väl också i längden förblifvit obemärkt, om den icke blifvit förbjuden — af sedlighetspolisen!

Det var denna omständighet, som först väckte allmänhetens uppmärksamhet, och som fäste intresset vid boken och dess författare. Och nu

slogs man om att få köpa den. En bok, som var förbjuden — offentligt förbjuden! af sedlighetspolisen, skrifven af en ung man — en *helt* ung man! — Gud, så pikant, så full af retande målningar den måste vara! Hvart man än kom, talades endast om boken och dess författare.

Det var också denna omständighet, som kritiken framhöll och tadlade. Hade boken icke blifvit förbjuden, så hade ingen frågat efter den. Nu hade den blott en succès de scandale, ty värde — som konstprodukt — hade den icke, absolut icke. Det sade kritiken, och det visste publiken också.

Och så slukade man boken och talade illa om den.

Man förliknade författaren vid Zola. Rättegången följdes med spånt intresse. Zola inför — sk domstol! Man ställde Depravation i jämbredd med det smutsigaste den moderna franska romanlitteraturen egde. Ja, man påstod, att till och med Nana var mindre osedlig. Tänk, till och med Nana! Ja, det var verkligen förfärligt.

Man medgaf ju visst, att den eller den biten kanske var väl skrifven, att en eller annan situation var väl uttänkt, skickligt, och på ett effektfullt sätt återgifven, men — ja, knuten var, att just dessa ställen i moraliskt hänseende voro de allrivarsta, de mest cyniska och gemenaste. Boken i sin helhet — åh nej, den dugde då till rakt ingenting. Den var egentligen blott värd att tigas ihjäl. Och det hade den bestämdt

också blifvit — ty så mycken smak och så mycket finkänsla har då publiken — om icke sedlighetspolisen förbjudit den. Kritiken blef icke trött på, att alltid och alltid återupprepa detta.

Och så var den så sjuklig, så genom osann. Man drog fram åtskilliga uttalanden, vände dem på alla sidor, skrattade åt dem, frågade: Är detta konst? Är detta en sann konstnärnatur? Osann och lättfärdig! Och svaret blef ett enhälligt nej.

Hvar och en som läste den, och som icke ville gå och gälla för omoralisk, menade, att den gjorde ett riktigt plågsamt intryck. Den berörde så obehagligt ens känsla.

Ja, det var en ful bok. Den förde öppet cynismens talan.

Men bland alla dem som läste Depravation, var det ändå några, som förstodo hvad författaren menat. Som sågo förtviflan, der hopen blott såg lättsinne, psykologiska erfarenheter, som längtade efter att finna uttryck, der hopen blott såg lättfärdighet, cynism. Men de voro få.

Det var en tid, rik på litterära evenemanger. Den ena nya boken följde på den andra, och under massan af dessa nya alster glömdes Depravation så småningom. Publiken glömde sitt omdöme, och kritiken gjorde detsamma.

Men den unge författaren ville icke glömmas. Han ville tillochmed mera än det. Han ville förstås. Förstås icke blott af få, men af hela den stora massan. Det var det, som han åsyftat med sitt verk, det, som han hoppats ernå. Han ville skaffa sina idéer ingång bland publiken, ville, att alla skulle förstå och uppfatta hans mening. Han hade icke vunnit detta mål med sin bok. Nu inslog han en annan väg.

Han började resa omkring och hålla före läsningar uti ett eller annat ämne för dagen. Lätta spirituella föredrag, hållna uti en flytande, rikt färglagd stil, som förmådde intressera och fångsla, utan att alltför mycket anstränga tanken, och som gaf publiken den sällsynta njutningen af en lättköpt entusiasm, som kom af sig sjelf, och som icke var besvärlig. Och uti dessa föredrag inlade han alla de idéer, han nedlagdt uti sin bok, och emellanåt visste han att skickligt infläta brännande dagsfrågor på ett sätt, som smickrade och behagade publiken. Och allt det, som uti Depravation så obehagligt berört publikens finkänsla, det uppväckte nu dess förtjusning. Det var den fria mäktiga anden af en ny tid, full af sannfärdighet och entusiasm för allt som var godt och rent.

Det var heller intet under att han gjorde furore bland sina åhörare. Han såg intressant ut, i hög grad intressant och excentrisk. Och han sparade icke på denna sin intressanhet. Han

excellerade uti svärmiska ögonkast och smäktande leenden, han hänryckte från början alla fruntimmer, unga och gamla. De beundrade honom, och de svärmade för honom. Ryktet om honom flög förstoradt från stad till stad. Hvert han än kom, fann han marken rödjad, fruntimren färdiga att kasta sig till hans fötter.

Och samtidigt med honom steg hans bok i värde.

Hvarje småleende han ifrån estraden sände ut öfver publiken, visade dem en hittils obemärkt gnista af genialitet uti Depravation; hvarje själfullt, skyggt sökande ögonkast, som gled öfver den tättpackade massan af fruntimmershat- tar, öppnade egarinnornas ögon, så att de med ens begrepo skönheten uti någon skildring, som förut förefallit dem omoralisk, sanningen uti något uttalande, som ända till dess ansetts för paradox och löjligt. Hans bok omnämndes nu uti en annan ton. Den var genomgenialisk, fast på sina ställen något excentrisk. „Författarens snille är ungt, friskt, berusande, som ett glas champagne“ som en dilettantkritiker skref uti ett kåseri till en af stadens hufvudtidningar. Och man kunde lita på henne, ty hon kände personligen författaren, och hennes omdömes opartiskhet var upphöjdt öfver allt tvifvel. Hon hade förut hört till dem, som icke tyckte om honom . . .

Ja, den unge författaren hade verklig framgång, en alldeles ovanlig framgång. Han anda-

des uti en harmonisk atmospher af välvilja och hänryckning. Och de, som allrämest dragit Depravation ner i smutsen, de trängdes nu som ifrigast kring författaren, öfverhöljde honom dagligen med de vackraste blommor, de ljufvaste småleenden, deras applåder voro de kraftigaste, deras beundran den högljuddaste. Han omgafs dagligen af en hel hofstat — af fruntimmer. Ty bäst förstods han ändå utaf fruntimren; herrarna höllo sig mera fjerran och voro sparsammare med sitt beröm.

Det var en upplyftande, en renande tid för hela staden, den tid, han vistades der. Sinnena voro höjda öfver det alldagliga, själarna solade sig uti en högre atmospher, der allt smått, allt fult var glömdt. „— denna entusiasm, detta ömsesidiga förstående var hedrande, både för författaren och publiken —“ stod det uti ett referat från hans sista föreläsning. Och det var väl sagt, och det gaf en trogen bild af publikens sinnesstämning.

Hans böcker gingo åt och hans porträtter gingo åt. Bokhandlarne kunde icke införskrifva nog exemplar för att efterkomma den allmänna efterfrågan.

Det är icke så svårt att bli förstådd af den stora massan, som man i allmänhet tror. Det gäller endast att finna den rätta vägen till publikens hjerta.

KÄRLEK.

Man skrattade smått åt Ella Hamfeldt, men alla hyste aktning för henne. Hon var så ren och oskyldig, som ett barn. Gick bara i sina tankar och funderingar, och frågade icke efter världen. Och världen frågade icke efter henne. Blott få kände henne. Men alla som gjorde det, höllo af henne.

Hon var så full af förtroende och så själf-uppoffrande. Allt sitt gaf hon bort, och om alla trodde hon det bästa. Hon hade lefvat i trettiofem år, utan att hafva förlorat en enda illusion, och utan att hafva upphört att tro, att menniskan af naturen är god, och att det är nog att veta det rätta, för att äfven göra det. Så trodde hon, och så talade hon — när hon någon gång talade. Men det gjorde hon i allmänhet mycket sällan. Hon satt, när hon var med andra menniskor, hälst och teg, och såg blott vänligt på den som talade. Och när det så föll sig, lade hon sin hand på hans, och strök sakta öfver den och smålog . . . Så visade hon sin sympati.

Hennes enda passion var vetandet. Att veta det goda, och att handla derefter. Hon var lärarinna vid en offentlig skola, och gaf dessutom privattimmar. För att kunna lära sig, hade hon lidit de största umbäranden, hade hungrat och frusit, ty hon var mycket fattig. Men aldrig klagade hon, och hon glömde allt sitt lidande, när hon satt lutad öfver sina böcker. Hennes bibliotek var icke obetydligt, och allt som hon kunde spara ihop, gick åt för att komplettera hennes boksamling. Och aldrig tyckte hon att hon visste nog, och alltid sträfvade hon blott rastlöst efter mera vetande, mera vetande.

Så hade hon igenomlefvat hela sitt lif. Tillbakadragen, tyst i sin knut, utan att beröras af världens ondska, och utan att på alvar tro på dess existens — blott med sina böcker och uti sina tankar. Det var, som hade aldrig en lidelse — hvarken hat eller kärlek — berört henne. Som skulle hon icke ens kunna begripa, att sådant existerade. Hon lyssnade visst alltid uppmärksamt, när man någongång talade till henne om sådant, men med ett uttryck uti sitt ansigte, som skulle hon hört ett språk, som hon icke kände. Men för resten talade just ingen, som närmare kände henne, med Ella Hamfeldt om kärlek. Icke förstod hon sig på sådant.

Ingenting berörde henne mera smärtsamt, än när hon talade med människor, som icke trodde på idealer. Då kunde hon blifva så säll-

samt upprörd, och tala riktigt ifrigt. Och hennes kinder fingo färg, och hennes ögon högre glans. Och så sade hon tillsist, när intet ordande hjälpte inför någon inbiten skeptiker, helt otåligt:

„Ja, ja, men om man nu sett det . . . Idealet . . . i verklighet, hos en levande människa . . . Ja, då måste man väl tro.“

Den som kände henne, hviskade då halfhögt: „Åh, hon talar om . . . honom, gamle doktor Martens . . . filosofen . . . som dog förlidet år.“

Ja, doktor Martens hade dött. Och hvarje dag, i hvarje väder, vandrade Ella Hamfeldt ut till kyrkogården, der han låg, och lade en frisk krans ner på den gamle filosofens graf. Han hade ju varit en likadan enstöring som hon, blott lefvat bland sina böcker och aldrig känt lidelse — hvarken hat eller kärlek — i hela sitt lif. Alldeles som Ella Hamfeldt.

Att de hade varit mycket goda vänner, det visste nu alla. Hon hade sett upp till honom, som till ett högre väsen, och hans död hade varit ett svårt slag för henne. De hade också så väl kommit öfverens, de båda, hade haft alldeles samma, något gammalmodiga filosofiska riktning. Man sade, att hon haft för afsigt att hos honom fortsätta sina studier, då döden kom emellan.

Sedan dess hade hon blifvit ännu mera tystlåten och inåtvänd. Och engång i skymningen hade hon frågat sin bästa vän, doktorinnan Löwe: „Hvad är kärlek? Huru är det när man älskar?“

Och doktorinnan Löwe svarade med något sväfvande röst, hon visste sjelf icke hvarföre denna fråga ur Ella Hamfeldts mun så sällsamt berörde henne:

„Att älska, det är att hängifva sig helt och hållet, att försaka sig sjelf, glömma sig sjelf för en annan. Det är att finna det man sträfvar efter, förkroppsligadt uti denna andra.“

Då hade Ella Hamfeldt rodnat. Men blott för ett ögonblick. Så hade hon smålett sitt vänliga, tankfulla småleende, och hade sakta klappat väninnans hand, som hon brukade —

„Ja, ja, Anna lilla, är det så.“

Doktorinnan Löwe tänkte den qvällen mycket på Ella Hamfeldt och på hennes underliga fråga. Men slutet på hennes tankegång var, att hon smålog och skakade på hufvudet: „Nej, aldrig. Sådana dumheter — åh, sådana dumheter!“

Doktor Martens hade dött, utan att hafva infriat sitt löfte.

Han hade en afton lofvat Ella Hamfeldt att hon finge taga timmar hos honom. Uti grekiska språket, ty hon ville läsa Plato och Aristoteles på det språk, på hvilket de tänkt och skrifvit.

Och nu var han död.

Men Ella Hamfeldt läste icke grekiska.

De hade varit mycket goda vänner, de båda. Afton efter afton hade hon suttit hos honom,

och de hade utbytt sina tankar. När hon sedan gick hem, kom den gamle gråhåriga mannen och följde henne. Och under hela vägen hem fortsatte de sitt samtal.

Men fast alla visste det, talade ingen illa derom. Han var öfver sextio och känd för sitt fläckfria lefverne; hans lif var blott helgadt åt vetenskapen. Ingen skulle ens hafva vågat tänka någonting illa om doktor Martens, lika så litet som om Ella Hamfeldt. De voro båda som två stora oskyldiga barn, och det band som förenade dem var deras intresse för vetenskapen, som han lärde och hon studerade.

De förstodo hvarandra så bra. Det var en glädje för honom att inför henne utveckla sina åsikter, och hon slukade hvarje ord han sade. Hennes beundran för honom var gränslös.

Han höll föreläsningar vid universitetet uti filosofins historia. Hon hade fått tillåtelse att åhöra dem. Det var derigenom de lärde känna hvarandra.

Doktor Martens var annars nästan rädd för fruntimmer. Han förstod icke att umgås med dem, och visste icke huru han skulle bete sig i deras sällskap. Han hade lefvat hela sitt långa lif, utan att en enda gång hafva trädt någon qvinna närmare. Hans mor hade dött vid hans födelse, och han hade hvarken syskon eller släktingar. Han stod helt ensam.

Och nu skulle ett fruntimmer åhöra hans

föreläsningar! Den tanken var honom icke angenäm, och det kostade honom en ansträngning att gå till den första föreläsning, som hon bevisstade.

Men det var mycket lättare än han trott. Hon satt halft bortgömd i en vrå, ett ensamt fruntimmer bland alla studenter, och han blef snart nog van vid att möta hennes blick, som hängde fast vid hans ansigte, och som nästan sög in hvart ord han sade. Och småningom började han tycka, att ett fruntimmer ändå var alldeles detsamma som en man, blott att de buro andra kläder och voro blygare och finare och mera tillbakadragna, och kanske mera intresserade af sitt ämne. Och hennes ansigte var honom så sympatiskt. Det var så litet och blekt, med sådana mörka, uttrycksfulla ögon, som hade en så skygg blick.

En gång kom hon till honom med ett häfte, ett latinskt skriptum, som han skulle genomse. Doktor Martens sysslade äfven med de gamla språken.

De råkade i samtal öfver en latinsk satskonstruktion. Så kommo de öfver på Cicero och Cato, och slutade vid Platos bevis för själens odödlighet.

Hon stannade två timmar. När hon tog afsked, sade doktor Martens:

„Fröken är god och kommer till mig när fröken behagar. Så kunna vi fortsätta detta sam-

tal. Det har gjort mig ett stort nöje att få höra frökens åsigtter.“

Han talade mycket långsamt och något styft, medan han gjorde en stel, djup bugning.

Ella Hamfeldt visste icke, huru hon den gången kom hem. Och när hon senare satt vid sitt skrifbord och genomgick sina elevs häften, lade hon med ens ifrån sig pennan, utan att se, hvart den kom, böjde ner hufvudet mot sin arm, och gret ett par tårar. Hon var så glad. Nu skulle hon få lära sig så mycket.

Men pennan hade gjort en stor bläckfläck på den fina gröna duken.

Hon besökte honom, kom allt oftare. Hvar gång hon gick, sade han: „Fröken är god och glömmer icke bort.“ Tillsist stannade hon till aftonen och drack thé med honom.

De talade, talade blott hela tiden. Om greker och romare, om de gamla filosoferna och deras tankar, ibland endast om språket. Engång skänkte han henne ett exemplar af Platos arbeten, och då kom det fram, att hon icke förstod grekiska. Då lofvade han, att hon finge taga grekiska timmar hos honom.

Den aftonen stannade hon ovanligt länge. När hon skulle gå — han fick denna gång icke följa hem henne, ty han var sjuk, — kom han ut i tamburen och öppnade sjelf dörren för henne.

Hon stod redan ute på trappan. Då sade han med ens: „Fröken Hamfeldt —“

Hon stannade och vände sig om.

Han stod allt ännu i den öppna dörren, med handen på låset.

Han såg upprörd ut. Upprörd och litet förlägen.

„Ja . . . jag ville endast säga . . . att det skall göra mig ett särskildt — “Han gjorde en paus:“ — en *särskild* glädje, att få undervisa fröken . . .“

Han talade emot vanligheten hastigt och något afbrutet. Så bugade han sig ännu en gång djupt, hon neg nere på trappan, och han stängde dörren. Långsamt och omsorgsfullt.

Den natten sof Ella Hamfeldt icke en blund. Hon var alltför lycklig.

Dagen derpå hörde hon, att han var illa sjuk. Han låg till sängs.

Hvar dag kom hon för att höra åt, huru han mådde. Det blef allt sämre. Läkaren skakade på hufvudet och såg bekymrad ut.

En dag ville den sjuke se henne.

Det kom ett skimmer öfver hans tärda ansigte, när hon kom in. Han sträckte ut sin hand emot henne.

„Fröken Hamfeldt — åh, att fröken nu kom! Ja, jag måste be om ursäkt, att jag tar emot fröken så — i denna ställning.“ Han rodnade svagt.

Hon förmådde ingenting svara. Hon tog plats bredvid sängen.

Han bjöd henne af vinet, som stod på nattsduksbordet. Hon drack mekaniskt ett glas.

De talade om ett och annat. Hon stannade en kvart timma. Så steg hon upp.

„Jaså, fröken vill redan gå?“

„Doktorn får icke anstränga sig. Läkaren har förbjudit det.“

Han tog hennes hand. Han såg upp till henne med ett småleende. „Det var roligt, att jag ändå fick återse fröken, innan allt är förbi.“

„Förbi?“

„Ja. Ty det är döden, fröken.“ Och när han såg huru hon bleknade och kände huru hennes hand, som han allt ännu höll uti sin, darrade, då sade han: „Fröken skall icke vara sorgsen för min skull. Jag fruktar icke att ingå uti det stora okända. Och om det fins en odödlighet, då mötas vi ju åter der — icke sant? — Och kunna fortsätta —“

Han smålog ännu en gång vänligt till afsked och tryckte hennes hand. När hon gick ropade han efter henne: „Tack, — för allt! — fröken!“

Från den dagen kom hon dagligen in till honom, men stannade alltid blott en liten stund, under hvilken de, när han kände sig bättre, återtogo sina vanliga samtal. Hon sörjde också för att han sköttes bra. En tid såg det nästan så ut, som skulle han repa sig.

„Fröken vill icke låta mig dö,“ sade han leende.

Och hon svarade med samma leende:

„Doktorn lofvade ju undervisa mig uti grekiskan. Löftet är icke ännu infriadt.“

Han nickade. „Jag skall nog infria mitt löfte,“ sade han. „Om icke i denna verld, så uti en annan. Men der behöfs det väl ingen grekiska, eller huru?“ —

Men så blef han åter sämre, och nu gick det hastigt. Sjukdomen gjorde snabba framsteg.

En dag när hon kom — hon hade sjelf icke varit riktigt frisk och hade under ett par dagars tid icke fått lemna sängen — sade läkaren, att det led mot slutet. Hans bästa vän hade blifvit efterskickad. Det var en gammal skolkamrat, nu professor emeritus, som bodde på landet. Han var nu inne hos den sjuke.

Ella Hamfeldt väntade ute i salen på att slippa in. Hon var som bedöfvad,

Så öppnades dörren till sjukrummet, och professorn kom ut.

De sågo hvarandra för första gången, men professorn visste, hvem hon var. Han kom fram till henne, och tryckte hennes hand. „Han soffer nu,“ sade han.

Så började han sakta gå af och an, tvärs öfver hela golfvet. Han stannade allt som oftast för att harkla sig, och for med handen öfver ögonen . . . Tillsist förmådde han icke längre.

„Der dör han nu, också han, den bästa, ädlaste menniska jorden bär. Jag kände honom

som ingen annan. Det fins ingenting renare än han var. Och nu dör han!" Tårarne strömmade utför hans kinder.

Men Ella Hamfeldt sade icke ett ord. Hon rörde sig icke i stolen der hon satt. Hon tyckte, att hennes hufvud var som af bly.

Läkaren ropade inifrån . . .

„Han dör," sade professorn. Han skyndade till dörren. „Kom, fröken!"

Så gick han in.

Hon försökte stiga upp. Men också hennes knän voro tunga som bly. Hon sjönk åter kraftlös tillbaka i stolen, stirrande mot rummet dit dörren stod halföppen, och der doktor Martens höll på att dö.

Efter en stund kom professorn åter ut. Han sjönk ner i soffan och lade hufvudet ner på bordet. Hon förstod, att allt var förbi.

Det var, som hade med ens någonting brustit uti henne, medan känslan af förlamning gick bort. Hon reste sig och gick in till den döde.

Der låg han. Helt lugn, alldeles som vanligt. Blott litet blekare var han. Händerna hvilade på bröstet. Munnen var sluten. Det låg ett tungt uttryck öfver panna och ögonbryn, som hade han gått ifrån lifvet och lemnat någonting ogjordt efter sig.

Ella Hamfeldt stod en stund tyst och såg på den döde. Så knäböjde hon och kysste sakta hans hand.

När hon åter kom ut, sade hon till professorn:
 „Innan han sjuknade, lofvade han att bli
 min lärare. Nu blir det löftet aldrig uppfyllt.“

Hon gret icke en tår. När hon gick hem —
 genom de varma, solljusa gatorna, der menni-
 skoströmmen i middagshettan böljade af och an —
 tyckte hon, att hon i stället för sitt hufvud bar
 en tung, glödhet blykula . . .

På eftermiddagen fick hon ett våldsamt
 anfall af näsblod, som höll på i flera timmars
 tid. Efteråt var hennes hufvud mycket lättare,
 fast hon kände sig mycket svag . . .

Det var allt. Men grekiska timmar tog hon
 icke. Hon läste Platos bevis för själens odöd-
 lighet på latin. Hennes grekiska Plato stod oläst
 uti bokskåpet. Hon hade börjat syssla med de frå-
 gor, som rörde sig kring tillståndet efter döden . . .

Annars var hon den samma hon varit förut.
 Tyst och tillbakadragen, om möjligt ännu fåor-
 digare. Hon talade gerna om doktor Martens
 och kunde ofta, utan synbar anledning säga:

„Blott jag hade fått bli doktor Martens
 lärjunge. Då hade jag varit alldeles lycklig.“

— — — — —
 Det var blott engång — i skymningen — när
 de voro ensamma — som hon — med ens uppvak-
 nande ur djupa tankar — sakta frågat sin bästa vän,
 doktorinnan Löwe: „Huru är det, när man äl-
 skar? Hvad är kärlek?“

På G. W. EDLUNDS Förlag

hafva utkommit:

Humoresker och Småplock

af

Thora.

Pris: 1 *Smf.* 50 *pi.*

INNEHÅLL:

„De första stegen.“ Om „förkläden.“ Talgljus.
Om „skräfvel“ och skryt. „Arme hugsvalare.“
Systrar. Något om bröder, med företal. Kommissio-
närer. Husjungfrur. Historien om ett kålhufvud.
I dufslaget. „Bodega Española.“ Mor Anna. „Tab-
leaux vivants.“ I Sensommarnatt.

**Fem sportmäns
Resa till kontinenten**

berättad af två af dem.

Sommarminnen och dagboksblad.

Pris: 2 *Smf.* 50 *pi.*

På G. W. EDLUNDS Förlag

Hunnorsker och Småplock

Titel

INNEHÅLL

Om läskälden. Talgins...
Om skälvor och släkt...
System Något om bädder med förtärlig Kommiss...
Sioner. Högskolehistorien. Historien om ett källnivar...
I rikslaget. Böders Española. Mor Anna. Tab...
leant vivants. I Sammenhang med den...
vinterstid. Om en...
... guld...
... till...
... till...

Fem sportmäns

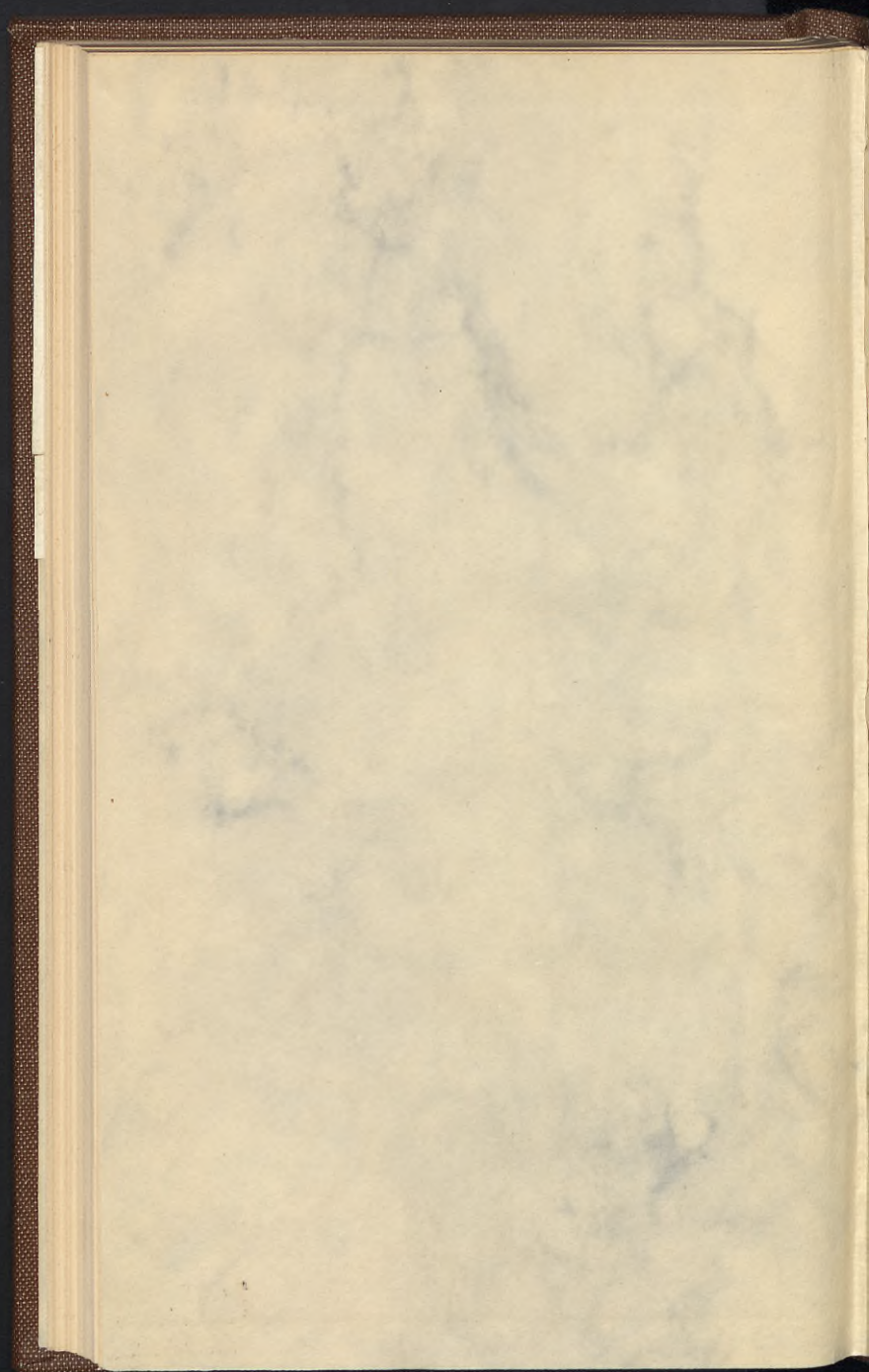
Resa till kontinenten

... berättad af två af dem...
Sommarminnen och dagboksblad.

Pris: 2 Riksdaler 50 Koppar

18

blaukt bokhandel

6000195197

Göteborgs universitetsbibliotek

NILS LINDE
BOKBINDARE
GÖTEBORG

